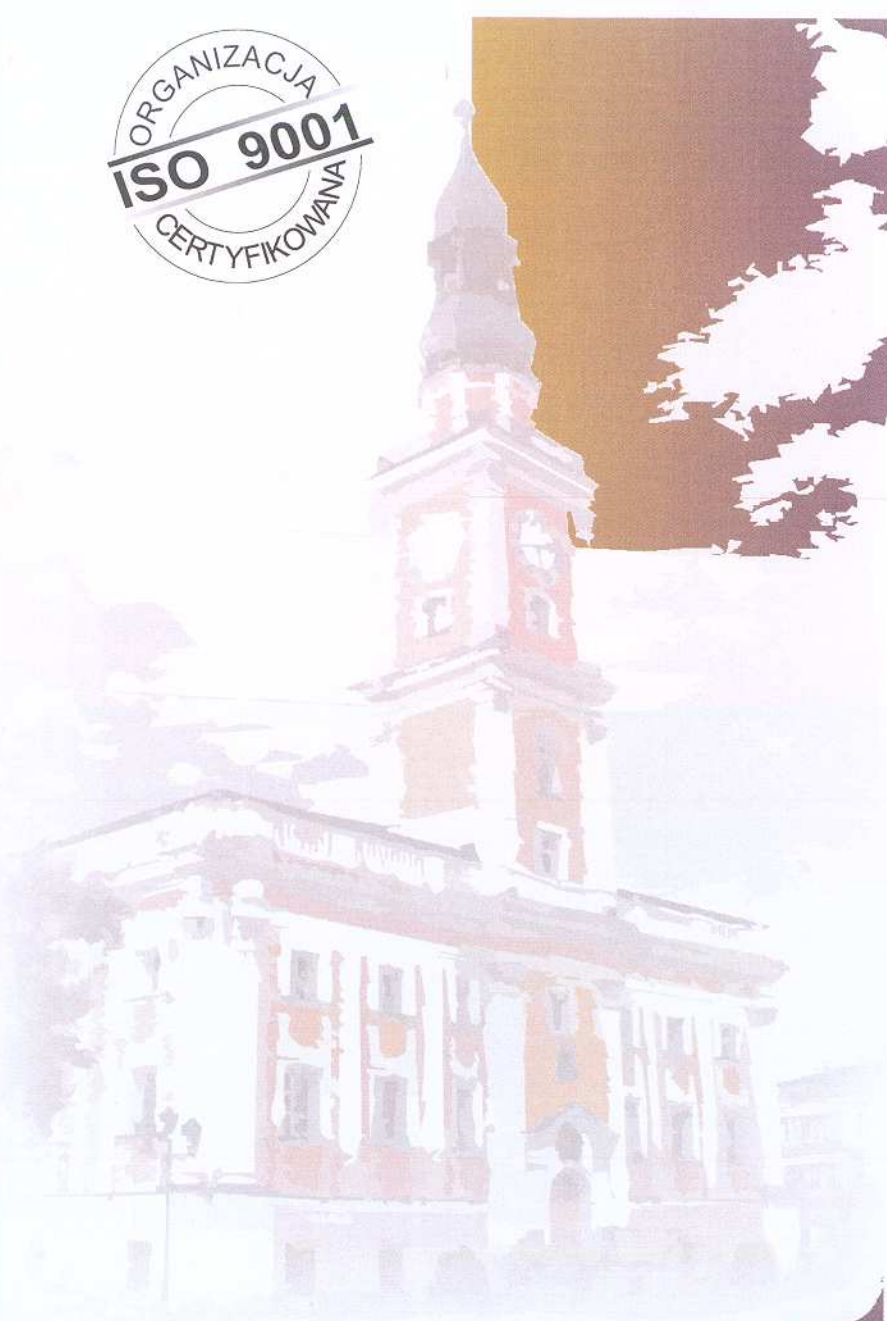

PROBLEMY OŚWIATY I WYCHOWANIA

**Nauczyciel i uczeń
w gąszczu oceniania.....3**

**Próba teatru, czyli
o „Teatrze próby”10**

**Początkujący nauczyciel
matematyki. Pierwsze
kroki w zawodzie..... 13**

NR 3/2010

LISTOPAD
2010 ROK

Szanowni Państwo!

„Nauczyciel i uczeń w gąszczu oceniania” to artykuł otwierający kolejny numer „Problemów Oświaty i Wychowania”. Autorka starała się przybliżyć czynniki wpływające na wydawanie, ale i przyjmowanie oceny, bo okazuje się, że często występują kłopoty. Można ich jednak uniknąć, stwarzając uczniom więcej wsparcia, oznajmiając oceny z większą dozą empatii, podejmując próby autorefleksji, ucząc uczenia się i znajomości własnych preferencji sensorycznych, stosując aktywizujące metody i techniki nauczania, zmieniając rolę nauczyciela mentora w nauczyciela przewodnika i doradcę. Wymaga to niewątpliwie trochę wysiłku i czasu, ale przynosi efekty dobrze wykonanej pracy.

Kolejny artykuł w dziale „Wychowanie” mówi o wydarzeniach w leszczyńskich bibliotekach z okazji Roku Chopinowskiego. Współpraca bibliotek szkolnych z Miejską Biblioteką Publiczną w Lesznie dała wspaniałe efekty zorganizowanych wspólnie imprez czytelniczych, podczas których uczniowie mieli okazję rozwijania zdolności plastycznych i literackich, wyszukiwania informacji, poznania faktografii związanej z Chopinem czy też wysłuchania muzyki kompozytora.

W dziale „Dydaktyka” proponujemy zapoznanie się z artykułem „Próba teatru, czyli o „Teatrze Próby”. Opisano w nim realizację przedstawień teatralnych w gimnazjum w Lipnie. Uczniowie mają możliwość uczestniczenia w spektaklu teatralnym dostosowanym do siebie od scenariusza po obsadę i grę, inscenizację. Grupa teatralna przetrwała już próbę czasu, bo chociaż ulega ciągłej rotacji to niektórzy absolwenci często grają w niej dłużej. Takie pasje nauczycieli i uczniów dają gwarancję nie tylko dobrej zabawy, ale i wspierania uzdolnień i rozwój kreatywności uczniów. To praktyczne nauczanie twórczości,

tak bardzo potrzebnej w każdych czasach.

Inne doświadczenia metodyczne przedstawione są w opracowaniu lekcji powtórzeniowej z historii w pierwszej klasie liceum. Główną jej częścią jest konkurs z różnymi zadaniami dotyczącymi Polski Piastów i Jagiellonów jak quiz wiedzy, znajomość przywilejów, wykonanie pracy plastycznej, prezentacja tekstu źródłowego w postaci pantomimy, budowa gotyckiej wieży czy odgadywanie osób szczególnie zasłużonych dla Polski oraz konkurencja strzelecka. Ważna jest obecność innej klasy na tej lekcji, co mobilizuje uczniów do autentycznej konkurencji. Realizuje się tym samym i cele szczegółowe, właściwe dla konkretnego zagadnienia, ale i wiele umiejętności ponadprzedmiotowych (praca w zespole, samodzielne podejmowanie decyzji skuteczne komunikowanie się...).

Prezentujemy w tym dziale także tekst nauczyciela doradcy matematyki, mówiący o wskazówkach dla młodego nauczyciela tego przedmiotu. Jego puentą jest życzenie uczynienia z matematyki ciekawego przedmiotu i niesienie uczniom dobrego słowa i zachęty do pracy oraz odkrywania swojej wartości.

Proponujemy ponadto informacje o zmianach w prawie oświatowym, nowoczesnym nauczaniu nowoczesnej matematyki, bibliografię nt. metody projektów oraz priorytety doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa wielkopolskiego.

Mam wrażenie, że niniejsze teksty wyzwolą chęci zmiany w naszym życiu zawodowym, by próbować nowe pomysły w nauczaniu. Wyrabiamy w sobie radość ich tworzenia oraz dzielenia się nimi, choćby ...na łamach „Problemów Oświaty i Wychowania”, do czego serdecznie zapraszam.

Krzyszyna Chorostecka
Redaktor naczelny

Spis treści

Iwona Gubańska Nauczyciel i uczeń w gąszczu oceniania.....	3
Krzyszyna Dzikowska, Aleksandra Stachowiak, Elżbieta Stachowiak Co działo się w leszczyńskich bibliotekach z okazji Roku Chopinowskiego.....	5
Zofia Szabel-Zakrzewska Lekcja powtórzeniowa z historii w klasie I ponadgimnazjalnej. Propozycja metodyczna.....	9
Tadeusz Hofmański Próba teatru, czyli o „Teatrze próby”	10
Karolina Nowak Początkujący nauczyciel matematyki. Pierwsze kroki w zawodzie	13
Leszek Jan Zalesny Zmiany w prawie – nie tylko oświatowym do 31 marca 2010 r.....	16
Karolina Nowak Nowoczesne nauczanie matematyki a nauczanie nowoczesnej matematyki.....	20
Krzyszyna Chorostecka Metoda projektów w praktyce szkolnej (wybór literatury za lata 2003- 2010).....	22
Priorytety doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa wielkopolskiego.....	24

Nauczyciel i uczeń w gąszczu oceniania

Iwona Gubańska
Centrum Doskonalenia
Nauczycieli w Lesznie

Nic nie jest oczywiste

Problem ujęty w tytule może dziwić, jednak nie tych, którzy na co dzień pracują w szkole, z młodymi ludźmi i wierzą, że ocena może dla wielu stać się czynnikiem motywującym rozwój zainteresowań, podnoszącym aspiracje, itd. Tymczasem nie jest to wcale takie oczywiste i proste. Okazuje się, że na drodze do takiej oceny pojawia się wiele barier, przeszkód.

Dużo wsparcia

Po pierwsze, **nasi uczniowie potrzebują bardzo dużo wsparcia.**

Możemy się zżymać, możemy utyskiwać na niski poziom i denerwować się, że zajmując się jedynie wzmacnianiem nie podniesiemy wyników nauczania. Niestety, kolejne roczniki to w większości młodzi ludzie szybko „gubiący się” w życiu szkolnym i tym pozaszkolnym. Są pozornie beztroscy, a w istocie nieodporni na wszelkie niepowodzenia i skłonni do niskiej samooceny. Oczywiście, zawsze musimy się liczyć z tym, że możemy zostać oszukani, że ktoś wykorzysta nasze empatyczne podejście i jeszcze określi nas mianem naiwniaków.

„Wszystko to być może”, niemniej jednak trzeba mieć też nadzieję, że starając się pomóc uczniowi, udzielimy mu nieocenionego wsparcia, które być może będzie procentować dopiero w jego (ucznia) dorosłym życiu. Czasami wystarczy ciepłe słowo czy odrobina zrozumienia, a porażkę znosi się lżej.

Tak samo jest przecież z nami, dorosłymi ludźmi.

Komunikowanie oceny jako sztuka

Oznajmianie oceny to prawie sztuka, nieprzypadkowo w różnych poradnikach podkreśla się sposób komunikowania oceny. Nie należy uciekać się do pochwał, gdy uczeń się nie przygotował, ale można go jednak wesprzeć, nawet wtedy, kiedy podejrzewamy, iż jego ocena jest wynikiem lenistwa, nieuctwa, kalkulacji (może liczył, że nie będzie pytany?).

Niestety, ryzyko musi być wpisane w nasze szlachetne intencje; po prostu uczeń nie zawsze musi je odebrać tak, jakbyśmy tego oczekiwali.

Oceniając można „sprawę załatwić szybko”, w rodzaju: „siadaj, niedostateczny”. Czy na dłuższą metę okaże się jednak takie działanie dobre – dla ucznia, dla nas (brak satysfakcji)?

Konieczne jest udzielanie informacji zwrotnej, takiej, która pełniłaby funkcję wspierającą, oddziaływałaby psychologicznie, ale też wskazałaby kierunek poprawy.

Inne czasy

Nasi uczniowie wyrosli jednak w trochę innej rzeczywistości niż ci sprzed paru lat. To młodzi żyjący w świecie gadżetów, w świecie nieustannego ruchu (zawsze coś się musi dziać, i wtedy wszystko ma jakiś sens), zawsze czymś zajęci – oczywiście na lekcji – i nie łudźmy się; niekoniecznie tym, o czym my mówimy.

Trudno tylko uczniów winić za takie zachowanie.

Czy wyłącznie ich winą jest, że myślą czasami dwa światy – rzeczywisty z wirtualnym, że niektórym coraz trudniej jest żyć „w realu”?

To jest chyba największy problem naszych czasów i bolączka nas, nauczycieli.

Co zrobić, by zainteresować ucznia, co zrobić, aby wzbudzić w nim motywację do osiągnięcia dobrych wyników w nauce? Jak podjąć działania, które mogłyby wyzwolić kreatywność uczniów? Jak ich przekonać, że lekcja nie musi być nudna i że zależy to również od nich samych.

Pytania można mnożyć. Wątpliwe jest, abyśmy znaleźli jedną jedyną, satysfakcjonującą obie strony, odpowiedź. Po co wobec tego zadawać pytania? Po to, by podejmować próby i wzbudzić w sobie autorefleksję. Takie pytania powinni sobie stawiać także uczniowie. Nie zamienimy szkoły w raj, ale może pojawią się, choćby tymczasowe, oznaki poprawy, zmiany. Malkontenci stwierdzą, że wszystko pozbawione jest logiki i ... będą czekać.

To nie jest chyba najlepsze wyjście. Zdecydowanie lepiej żyć w świecie pytań, podejmować próby zmiany sytuacji, działać.

Efekty takiej postawy mogą być mierne, ale możemy mieć nadzieję, że „coś drgnie”.

Pytania stawiane sobie - wcale nie są łatwe, ale mogą wyzwolić kreatywność.

Uczenie uczenia się

Kolejny czynnik wpływający na ocenę dotyczy umiejętności uczenia się.

Właściwie w dzisiejszych czasach powinien być w szkole nowy przedmiot **uczenie uczenia się**. Myślę, że

zainteresowanie się tym obszarem wiedzy jest obecnie niezbędne.

Umiejętność uczenia się posiadli nieliczni. Przy okazji na takich zajęciach można byłoby poznać techniki relaksacyjne, wyciszające, pomagające odreagowywać stres, uczące skupienia.

Zapewne nie jest to możliwe w wersji pełnej. Pozostają więc godziny wychowawcze, zajęcia pozalekcyjne, spotkania ze specjalistami.

Warto wiedzieć

Wracając do problemu uczenia się. Dlaczego uczniowie nie umieją się uczyć? Psychologowie zapewne kompetentnie wypowiedzieliby się na ten temat.

Zdaniem laika – przyczyna tkwi w we współczesnym stechnicyzowanym świecie, świecie animacji, zmieniających się obrazków, migających światełek itd., itd.,

Jakże, biorąc te wszystkie elementy pod uwagę, można „wysiedzieć” na lekcji? Jakże lekcja może się nie wydawać nudna? Pytania te nie zawierają w sobie ironii. Potwierdzają ogólnie zauważalne zjawisko.

Nie chodzi o to, żeby lekcja przypominała grę komputerową, w nadziei, że uczeń wytrzyma lekcyjne minuty, chodzi o to, że nie może być bierny, że musi się nauczyć w jakimś stopniu przyswoić materiał, nabyć pożądane umiejętności. Być może, kiedy posiędzie wiedzę na temat swoich **preferencji sensorycznych**, na temat **rodzaju swojej inteligencji i stylu uczenia się**, zmieni się jego postawa na lekcji, jego podejście do tematu.

Metody i techniki aktywizujące

Metody i techniki aktywizujące wiele mogą w tej materii zdziałać, jednak pod warunkiem, że praca uczniów będzie naprawdę miała sens, będzie konstruktywna.

Nie powinno w uczniowskiej mentalności utrwalac się przekonanie, że aktywizacja – brzmi to paradoksalnie – to jedynie okazja do nicnierobienia, a ponadto bez efektów ubocznych – czytaj: bez pytania, krótko mówiąc, po uczniowsku, „luzik”.

Trzeba jednak przyznać, że nawet wtedy, gdy metoda aktywizująca obarczona jest błędami, to i tak jest potrzebna, ponieważ przynosi zmianę pewnej strategii nauczania, wnosi ożywienie (choć nie zawsze to najbardziej pożądane), jest zapowiedzią zmiany, odejścia od schematyzmu.

Żeby jednak dobrze spełniała swoją funkcję musi być dobrze przygotowana pod względem merytorycznym i organizacyjnym. Najlepiej jeśli grupy mają konkretne problemy do rozwiązania.

Jak najbardziej pożądana jest edukacja interaktywna.

Ze spotkań z nauczycielami wynika, że jest ona coraz częstsza w naszej szkole i zyskuje kolejnych

zwolenników. Nie ma się co dziwić, przecież z istoty swojej jest edukacją polisensoryczną.

Zmiana ról

Konieczne jest też uświadomienie sobie, że musi zmienić się rola nauczyciela; z mentora powinien stać się doradcą, przewodnikiem.

A może potrzebna jest zmiana w nas samych? A do tego może się też okazać niezbędny feedback, czyli informacja zwrotna. Na ten ważny aspekt, choć może niepopularny, zwraca uwagę Małgorzata Rosalska .

Informacja zwrotna, w różnej postaci, jest rodzajem ewaluacji; w tym przypadku podpowiada, co pomaga uczniom w uczeniu się, a co nie, mimo naszych dobrych chęci.

Stworzenie możliwości wypowiedzania się przez uczniów na temat oferty edukacyjnej i form jej realizacji często wymaga od nauczycieli odwagi. Usłyszałam od jednej nauczycielki zastrzeżenie, że uczeń nie ma kompetencji, aby oceniać sposób pracy nauczyciela. Warto więc zaznaczyć, że feedback to bardziej wydawanie opinii niż ocen, to mówienie o tym, jak postrzegam to, co się dzieje i co warto zmienić, aby działania były bardziej efektywne.¹

Bardzo cenna jest uwaga autorki tekstu przypominająca, że oddziaływania edukacyjne to proces komunikacji, a jeśli tak, to powinien być dwustronny. *Oznacza to, że nadawca i odbiorca powinni ustawicznie zmieniać się rolami.²*

Te słowa powinny wzbudzić w nas autorefleksję.

Wyjaśnienie

Można odnieść wrażenie, że w mojej wypowiedzi „rozmyła się” istota tematu. To jednak tylko pozory, ponieważ wszystkie zasugerowane czynniki mogą mieć wpływ na ocenianie.

Oczywiście to tylko próba ujęcia problemu, który jest bardzo złożony.

Zamiast zakończenia

Bajka duńska o ocenianiu dla nauczycieli

Pewnego dnia zwierzęta postanowiły zrobić coś dla rozwiązania problemów współczesnego świata. Podjęły decyzję o pilnej potrzebie założenia szkoły.

Powołano komitet szkolny złożony z niedźwiedzia, sarny i bobra. Dyrektorem mianowano jeża. W programie szkolnym umieszczono następujące przedmioty: bieganie, wspinanie się, latanie i pływanie. **W celu lepszej organizacji nauczania postanowiono, że wszystkie zwierzęta będą uczyły się wszystkich przedmiotów w ten sam sposób.**

Kaczka osiągnęła najlepsze wyniki w pływaniu, okazała się nawet lepsza od nauczyciela. Niestety, z latania otrzymała tylko 3+, a z bieganiem zupełnie nie dawała sobie rady. Z tego powodu została skierowana na

dotychczasowe zajęcia wyrównawcze. Podczas gdy inni trenowali pływanie, kaczką uczyła się biegać. Po pewnym czasie jej powykrzywiane nóżki były tak zmęczone, że osiągała tylko przeciętne wyniki w pływaniu.

Wiewiórka otrzymała 6 z wspinania się, ale bardzo frustrowały ją lekcje latania, ponieważ nauczyciel wymagał startu z czubka drzewa. Długie ćwiczenia spowodowały znaczne obniżenie ocen.

Orzeł był dzieckiem problemowym, często strofowanym. Na lekcjach wspinania potrafił znaleźć się na szczycie drzewa szybciej niż inni uczniowie, tyle, że chciał to robić na własny sposób.

Królik rozpoczął zajęcia z biegania jako najlepszy w klasie, ale dodatkowe lekcje pływania były powodem jego załamania nerwowego. Został skierowany do szkoły specjalnej na obserwację psychologiczną. W tej szkole jedynym przedmiotem było pływanie.

Pies preriowy trzymał się z daleka od szkoły, ponieważ komitet szkolny nie zaakceptował kopania jako przedmiotu. Zaprzyjaźnił się z borsukiem i został jego pomocnikiem. Później dogadali się z dzikami, świniami i założyli szkołę prywatną, która wkrótce okazała się sukcesem.

Szkoła, która pragnęła zająć się rozwiązywaniem problemów współczesnego świata, została zamknięta. Zwierzęta odzyskały wolność³.

1) Rosalska M., *Czego nauczyciel może dowiedzieć się od ucznia?*, „Uczyć lepiej” 5/2010, s. 11

2) *ibidem*

3) za: <http://edukacjaprzyszlosci.blogspot.com/2010/04/o-morale-pewnej-bajki.html>

Edukacja przyszłości Witold Kołodziejczyk

Co działo się w leszczyńskich bibliotekach z okazji Roku Chopinowskiego

Krystyna Dzikowska

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie

Aleksandra Stachowiak, Elżbieta Stachowiak

Miejska Biblioteka Publiczna

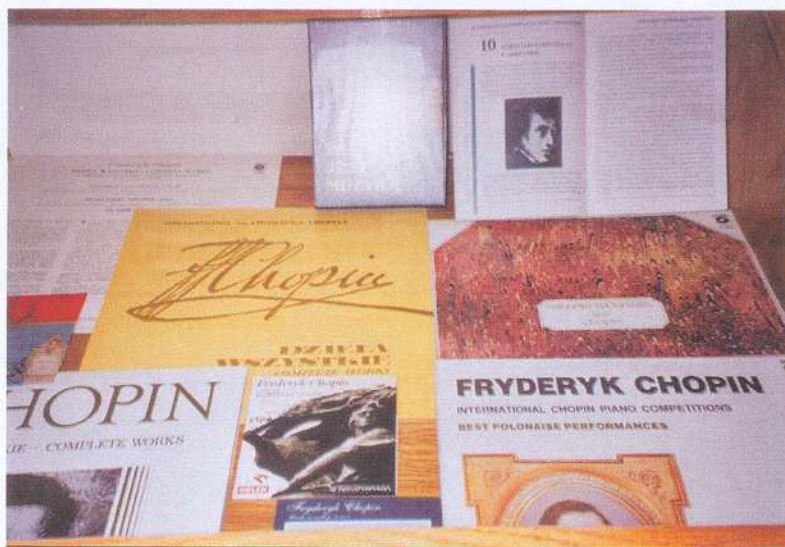
im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie

Rok 2010 uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 maja 2008 r. ustanowiony został Rokiem Fryderyka Chopina.

W uzasadnieniu podano, że Fryderyk Chopin to jeden z największych artystów w historii polskiej kultury, najwybitniejszy polski kompozytor, a także czołowy pianista i przedstawiciel muzyki okresu romantyzmu na świecie. Nazywany bywa poetą fortepianu. Choć należy do najchętniej granych kompozytorów muzyki fortepianowej, jego dzieła wymagają od wykonawcy znakomitego warsztatu i wirtuozerii. U źródeł jego twórczości leży wielka wrażliwość artystyczna oraz umiejętność czerpania wzorców z polskiej muzyki ludowej. Fryderyk Chopin to twórca, który odegrał wyjątkową rolę w kształtowaniu naszej świadomości narodowej.

Obchody Roku Chopinowskiego, stanowiące hołd dla wielkiego polskiego kompozytora i znakomitą okazję do promocji Polski na całym świecie, objął swym patronatem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Lech Kaczyński, nadając tym samym wydarzeniom chopinowskim najwyższą rangę.

Konferencja Generalna UNESCO na 35 sesji w październiku 2009 roku przyjęła uchwałę dotyczącą rocznic obchodzonych przez UNESCO w latach 2010 – 2011. Na tej prestiżowej liście znalazła się między innymi 200 rocznica urodzin Fryderyka Chopina. Patronat UNESCO uwzględnia osobistości wyjątkowej

miary, których dorobek ma ogólnościowy wymiar i łączy się z ideą dialogu kultur oraz zrozumienia międzynarodowego.

W lutym 2010 r. leszczyńskie biblioteki szkolne przystąpiły wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie w okresie od 1 lutego do 30 grudnia 2010 r. do realizacji jubileuszowego projektu edukacyjnego pt. „Frycek i Fryderyk czyli Chopin w 200 rocznicę urodzin”, który miał na celu spopularyzowanie wśród uczniów Roku Fryderyka Chopina, pogłębienie wiedzy o Fryderyku Chopinie i jego twórczości, a także uczczenie Fryderyka Chopina jako symbolu polskiej muzyki klasycznej. Był to projekt czytelniczy i artystyczny popularyzujący wśród dzieci i młodzieży literaturę i muzykę.

Od kwietnia do czerwca dzieci przedszkolne i najmłodsze szkolne uczestniczyły w 54 zajęciach pt. „Potwór z białymi zębami”. Odbyły się one w Wypożyczalni dla dzieci i młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej. Uczestniczyło w nich 1456 dzieci. Był to pokaz interaktywno-multimedialny, tematyczne gry oraz zajęcia plastyczne opracowane na podstawie książek: M. Rusinka „Mały Chopin” i D. Wyżyńskiej - Konopielko „Chopin oczami dzieci”.

Równocześnie w szkołach odbyło się szereg imprez, spotkań, lekcji bibliotecznych, konkursów związanych z tą postacią. Nauczyciele bibliotekarze przygotowali dla uczniów różne konkursy: plastyczne na plakat propagujący Rok Fryderyka Chopina, okładkę na płytę z utworami Chopina, rysunki do utworów literackich o Chopinie i jego muzyki, na prezentację multimedialną o życiu i twórczości Fryderyka Chopina.

Majowy konkurs dla gimnazjalistów poprzedziły lekcje biblioteczne zaznajamiające ich z życiem i twórczością Fryderyka Chopina. Zajęcia te odbyły się w szkolnych bibliotekach, na lekcjach przedmiotowych i w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Następnie w leszczyńskich gimnazjach przeprowadzony został „Konkurs wiedzy o życiu i twórczości Fryderyka Chopina”, w którym wzięło udział 150 uczniów z 6 leszczyńskich gimnazjów.

24 czerwca laureaci konkursu mieli okazję pojechać do Antonina, gdzie przebywał Fryderyk Chopin, wyróżnieni uczniowie otrzymali nagrody książkowe: Moniki Ulatowskiej: „Fryderyk Chopin: życie i twórczość” oraz Mariusza Wróby: „Fryderyk Chopin: poeta fortepianu”. A tak opisuje wycieczkę do Antonina jedna z uczestniczek:

„W letni ranek - 24 czerwca pod siedzibą główną Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesznie zebrali się uczniowie gimnazjów, wraz ze swoimi opiekunami, czekając na autobus do Antonina. Wycieczka

organizowana była w ramach programu „Frycek i Fryderyk czyli Chopin w 200. rocznicę urodzin” dofinansowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego- program „Fryderyk Chopin- Promesa”. Uczestnikami tej wyprawy byli zwycięzcy konkursu „O życiu i twórczości Fryderyka Chopina”.

Spod biblioteki ruszyliśmy o godzinie 8:00 i zaczęliśmy kierować się w kierunku Ostrowa Wielkopolskiego. Pogoda była wspaniała. Po drodze mijaliśmy wiele małych, ale urokliwych miast. Do Antonina dotarliśmy około godziny 10:00 i zwiedzanie rozpoczęliśmy od Pałacu Myśliwskiego książąt Radziwiłłów. Wielkie wrażenie wywarła na wszystkich ogromna, trójkondygnacyjna sala o ozdobnym stropie, wsparta na filarach przyozdobionych trofeami myśliwskimi. Dowiedzieliśmy się, że dawniej w tej sali odbywały się koncerty, ale również dziś w ścianach tego drewnianego pałacu rozbrzmiewają dźwięki muzyki podczas festiwalu „Chopin w barwach jesieni”. Następnie przeszliśmy do pokoju, w którym znajdowały się pamiątki po wielkim pianinie m.in.: fortepian, obrazy, czy odlew jego ręki, maska pośmiertna. Kiedy zakończyliśmy zwiedzanie budynku, każdy indywidualnie mógł pospacerować po rozległym parku. Wśród pięknych drzew i kwiatów można było odpocząć i nabrać sił do dalszej podróży lub posilić się w restauracji znajdującej się w głównej sali pałacowej. Wychodząc z parku udaliśmy się do znajdującego się w pobliżu kościoła Matki Boskiej Ostrobramskiej. Niestety ze względu na remont kościoła mogliśmy podziwiać jedynie z zewnątrz.

Kolejnym punktem naszej wyprawy była znajdująca się w Przygodzicach „Chata regionalna”, w której znajdowały się sale muzealno - wystawiennicze. Dzięki uprzejmości jednej z pracownic udało się nam nie tylko zobaczyć wiele przedmiotów związanych z życiem tamtejszej ludności, ale również posłuchać wiele ciekawych historii na ten temat. Po obejrzeniu wystawionych w gablotach eksponatów, przed budynkiem oglądać mogliśmy gniazdo bocianie. Po kilku minutach obserwacji doczekaliśmy się również

bocianów. Tym akcentem zakończyliśmy zwiedzanie i wsiedliśmy do autobusu. Do Leszna wróciliśmy około godziny 14.00, bogatsi o wiele informacji dotyczących nie tylko naszego wielkiego kompozytora.”

Uczniowie, nauczyciele bibliotekarze i nauczyciele przedmiotów ze szkół ponadgimnazjalnych organizowali w swoich szkołach: koncerty, konferencje, sesje popularnonaukowe i różne konkursy.

23 lutego 2009 r. w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Lesznie odbył się pierwszy koncert poświęcony Fryderykowi Chopinowi, który przygotowali uczniowie pod kierunkiem nauczyciela bibliotekarza Doroty Pietrowicz. W koncercie uczestniczyli uczniowie, bibliotekarze i nauczyciele z leszczyńskich szkół. Po koncercie odbyło się podsumowanie konkursu plastycznego i wręczenie nagród laureatom. Aulę i korytarze szkolne zdobiły piękne prace plastyczne uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Lesznie. W spotkaniu wzięło udział 175 osób.

1 marca, w 200 rocznicę urodzin Fryderyka Chopina, w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie zorganizowano konferencję dla nauczycieli i bibliotekarzy, która zainaugurowała obchody tego Roku w Lesznie. Nagrodzona w szkolnym konkursie prezentacja multimedialna o Chopinie wykonana przez Bartosza Wabińskiego z klasy I LA ZSE w Lesznie, przypominała uczestnikom spotkania, życie i twórczość kompozytora. „O Chopinie w literaturze” referat wygłosiła pani Iwona Gubańska nauczyciel polonista z III Liceum Ogólnokształcącego oraz nauczyciel konsultant z Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie, a część artystyczną przygotowali uczniowie ZSE pod kierunkiem Pani Marioli Kaźmierczak – Bolka polonistki w ZSE w Lesznie. Była to poezja o Chopinie i muzyka Chopina. Konferencji towarzyszyły bardzo ciekawe wystawy: na korytarzach szkoły wystawa prac uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych z konkursu na plakat i przepiękny witraż z portretem Fryderyka Chopina wykonany przez panią Barbarę Napieralską nauczyciela ZSE i Gimnazjum nr 8 w Lesznie i jej uczennice oraz w auli wystawa – kolekcja „chopinowskich filateliów” ze zbiorów Zdzisława Głapiaka: kart pocztowych, kopert, znaczków, stempli okolicznościowych. W galerii szkolnej ZSE zorganizowano wystawę ze zbiorów biblioteki szkolnej pt. „Rok 2010 Międzynarodowym Rokiem Fryderyka Chopina, 200 rocznica urodzin” oraz „Graffiti szopenowskie”.

Również 1 marca, dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych w Lesznie odbyła się sesja popularnonaukowa pt. „Spotkanie z Chopinem” przygotowana przez

nauczycieli bibliotekarzy i uczniów z tej szkoły. Wzięło w niej udział 165 osób.

W ten sam dzień w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lesznie, w Galerii Lochy i Galerii Recto Verso odbyło się otwarcie wystaw związanych z Rokiem Fryderyka Chopina, które można było zwiedzać w marcu i kwietniu, w godzinach otwarcia biblioteki. Ekspozowano trzy wystawy inspirowane Chopinem pokazujące odmienne sposoby postrzegania postaci i geniuszu kompozytora z Żelazowej Woli, oraz różnorodne, nadal żywe inspiracje płynące z jego twórczości. Wystawy: „Chopin w zbiorach Biblioteki”, „Sercem Polak, a talentem świata obywatel” -filatelia Zdzisława Głapiaka, „Fryderyk Chopin w polskiej sztuce plakatu” -z kolekcji Jacka Jaroszyka. Wystawy te obejrzało 2480 uczniów.

18 marca 2010 r. w Galerii Lochy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie odbyła się konferencja dla bibliotekarzy i czytelników biblioteki pt. „Rok Fryderyka Chopina”. Zorganizowali ją uczniowie, nauczyciele i bibliotekarze Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie. Wzięło w niej udział 45 osób. W dniach od 15 do 19 marca w Szkole Podstawowej nr 12 w Lesznie został zrealizowany bardzo interesujący projekt edukacyjny pt. „Tydzień z Fryderykiem Chopinem”, który swoim zasięgiem objął wszystkich uczniów szkoły. Celem projektu było rozpropagowanie wśród dzieci wiedzy na temat życia i twórczości Fryderyka Chopina, przygotowanie uczniów do świadomego odbioru i uczestnictwa w uroczystościach związanych z 200 rocznicą urodzin kompozytora, poznanie miejsc związanych z kompozytorem, rozwijanie zdolności plastycznych i literackich, wykazanie się umiejętnością szukania informacji w różnych źródłach czy wzbudzanie aktywności poznawczej i twórczej. Pomysłodawcami projektu byli: Ewa Helińska nauczyciel bibliotekarz, Anna Borowska oraz Piotr Kleinschmidt nauczyciel muzyki. W ramach projektu uczniowie uczestniczyli w lekcjach

bibliotecznych poświęconych życiu i twórczości kompozytora, brali udział w konkursach plastycznych, literackich oraz na najciekawszą prezentację multimedialną. Oceniany był również wystrój klas i gazetki, które poświęcone były życiu i twórczości Fryderyka Chopina. Podsumowanie projektu „Tygodnia z Fryderykiem Chopinem” odbyło się 19 marca w auli szkoły. Uroczystość rozpoczęła się przedstawieniem pt. „Chopin, jakiego nie znamy”, przygotowanym przez uczniów należących do kółka teatralnego. Po spektaklu nastąpiło podsumowanie konkursów i wręczenie nagród. Na zakończenie podczas koncertu młodych talentów uczniowie zaprezentowali swoje zdolności wokalne, recytatorskie, gry na różnych instrumentach. W Szkole Podstawowej nr 10 w Lesznie do prac z okazji Roku Fryderyka Chopina przystąpił Zespół Samokształceniowy Nauczycieli Humanistów, który przygotował na poszczególnych poziomach wiekowych szereg interesujących zadań. I tak, dla klas IV-VI ogłoszono i przeprowadzono konkurs – omnibus ze znajomości życia i twórczości Chopina.

1 marca nastąpiło uroczyste podsumowanie wyników konkursów na apelu w dniu urodzin kompozytora. W zajęciach z okazji Roku Chopina uczestniczyli wszyscy uczniowie tej Szkoły.

Uczniowie klas I – III uczestniczyli w lekcjach o Fryderyku Chopinie w Wypożyczalni dla dzieci i młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie. Podczas zajęć słuchali utworów kompozytora, wykonywali ilustracje i gazetki dotyczące sławnego Polaka. Nauczyciele i bibliotekarze Gimnazjum nr 8 w Lesznie przygotowali dla swoich uczniów różne zajęcia i konkursy. I tak pod kierunkiem Pani Barbary Napieralskiej nauczycielki tej Szkoły dla klas I i II konkurs plastyczny inspirowany Chopinem. Uczniowie z klas I zajęli się „Malarską interpretacją muzyki Chopina” a młodzież z klas II projektowała okładki do płyt z muzyką Chopina. Odbył się również konkurs na najciekawszą prezentację multimedialną. W klasach przeprowadzono również lekcje biblioteczne na temat życia i twórczości Fryderyka Chopina, przygotowujące ich do konkursu z wiedzy o Chopinie. Na zakończenie akcji z okazji Roku Chopina w Miejskiej Bibliotece Publicznej zorganizowano wystawę prac konkursowych podsumowującą szkolne konkursy plastyczne uczniów.

25 marca w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Lesznie został powtórzony lutowy koncert poświęcony Fryderykowi Chopinowi, ponieważ ten pierwszy zyskał duże uznanie wśród widzów. Uczestniczyli w nim również uczniowie, bibliotekarze i nauczyciele z leszczyńskich szkół. Było ich aż 157 osób.

8 kwietnia 2010 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lesznie zorganizowano dla młodzieży leszczyńskich szkół ponadgimnazjalnych spotkanie z Jackiem Jaroszykiem nt. Fryderyka Chopina. Młodzież uczestnicząca w tym spotkaniu zwiedziła również

zorganizowane wcześniej w bibliotece wystawy związane z Fryderykiem Chopinem.

W Zespole Szkół Ekonomicznych w Lesznie z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich przygotowano dla bibliotekarzy i polonistów konferencję pt. „Wokół literatury i muzyki” nawiązując do Roku Fryderyka Chopina i najnowszej książki poświęconej temu kompozytorowi. Wzięło w niej udział 76 osób.

30 maja odbył się koncert pianisty Jacka Kortusa, który zagrał z towarzyszeniem Orkiestry Kameralnej Filharmonii Narodowej. Było to bardzo istotne wydarzenie w naszym mieście. Koncert fortepianowy e-moll op.11 Fryderyka Chopina w wykonaniu Jacka Kortusa, wysłuchała 340. osobowa publiczność począwszy od uczestników spotkań pt. „Potwór z białymi zębami”, poprzez młodzież biorącą udział w konkursie „Wiedzy o życiu i twórczości Fryderyka Chopina”, aż do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i dorosłych miłośników muzyki Chopina.

Młodzież, nauczyciele i bibliotekarze ze szkół ponadgimnazjalnych uczestniczący w realizacji tego projektu edukacyjnego w nagrodę wyjechali w dniu 18.06.2010 r. do Muzeum w Żelazowej Woli i Warszawy. W stolicy wędrowali śladami Fryderyka Chopina, a prowadziły ich ławeczki z muzyką naszego wielkiego kompozytora i pianisty. Uczniowie zwiedzili również Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie. Był to najciekawszy zdaniem młodzieży punkt wyjazdu dydaktycznego. Multimedialne Muzeum zrobiło na nich ogromne wrażenie. Wyjazd dydaktyczny dofinansowany był przez Urząd Miasta Leszna.

We wrześniu członkowie Towarzystwa Muzycznego im. Romana Maciejewskiego i uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Lesznie wzięli udział w konferencji zatytułowanej „Signum Chopinowskie”.

Ponadto w listopadzie w Sali Państwowej Szkoły Muzycznej I II stopnia w Lesznie wystąpili młodzi pianiści, a ich występy przeplatane były poezją w wykonaniu uczniów ZSE.

W listopadzie odbyło się także spotkanie z młodzieżą na którym Jakub Janasek opowiedział o pobycie Chopina w Wielkopolsce.

Wszyscy uczestnicy imprez otrzymali na pamiątkę zakładki do książek mające charakter jubileuszowy.

Podsumowując, ten projekt edukacyjny nie zakończyłby się tak wielkim sukcesem, gdyby nie ściśła współpraca i zaangażowanie nauczycieli i nauczycieli bibliotekarzy z leszczyńskich szkół oraz bibliotekarzy z Miejskiej Biblioteki Publicznej. Objął swoim zasięgiem wszystkich uczniów, począwszy od przedszkolaków poprzez uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Oferował im różne ciekawe formy pracy podczas których zdobyli wiedzę i umiejętności oraz możliwość spełnienia się poprzez ich realizację.

Dydaktyka

Lekcja powtórzeniowa z historii w klasie I ponadgimnazjalnej. Propozycja metodyczna

Zofia Szabel-Zakrzewska

nauczyciel historii, wicedyrektor

w III Liceum Ogólnokształcącym w Lesznie

Przedstawiam propozycję lekcji powtórzeniowej „Polska Piastów i Jagiellonów”, która w niecodzienny sposób pozwala nauczycielowi sprawdzić opanowanie wiadomości i umiejętności z danego zakresu materiału. Przeprowadziłam taką lekcję historii w liceum ogólnokształcącym, ale można ją również zrealizować po dokonaniu drobnych modyfikacji, uwzględniających możliwości uczniów na innych przedmiotach, w szkołach różnego typu.

Do udziału w lekcji oprócz swojej klasy zaprosiłam rówieśników klasy I z I LO (może to być również równoległa klasa z macierzystej szkoły). Uczniowie wcześniej zostali poinformowani o lekcji powtórzeniowej realizowanej na zasadzie turnieju. Lekcja taka ma założone cele, które należy zrealizować, dlatego musi być przemyślana i precyzyjnie przygotowana.

Proponuję:

- ✓ na realizację przeznaczyć 2 godz. lekcyjne.
- ✓ należy przygotować dużą salę np. aulę oraz tematyczny wystrój, taki, aby uczniowie czuli, że ta lekcja to coś wyjątkowego,
- ✓ bardzo dobrze przemyśleć jakość i kolejność pytań, zadań, konkurencji tak, aby wzbudziły zainteresowanie uczniów i jednocześnie pozwoliły zachować wartkie tempo lekcji,
- ✓ nauczyciel musi panować nad dyscypliną, która w czasie takich lekcji nie może wymknąć się spod kontroli,
- ✓ do oceny wykonanych zadań i przydzielania punktów proponuję powołać komisję np. dwóch nauczycieli, najlepiej tego samego lub pokrewnego przedmiotu,
- ✓ motywując uczniów do pracy, a jednocześnie chcąc docenić ich przygotowanie zaproponować oprócz nagrody w postaci np. „kosza cukierków” również oceny,
- ✓ pamiętać, aby do poszczególnych konkurencji wybierać różnych uczniów tak by, każdy mógł w lekcji uczestniczyć, a tym samym wziąć na siebie odpowiedzialność za sukces bądź porażkę drużyny,
- ✓ warto lekcję zakończyć mocnym akcentem - ja zaproponowałam turniej strzelecki wszystkich uczestników na obiekcie strzelnicy sportowej.

Propozycja lekcji powtórzeniowej „Polska Piastów i Jagiellonów” dla klasy I szkoły ponadgimnazjalnej.

Cel ogólny zajęć:

- utrwalenie i uporządkowanie wiedzy i umiejętności obejmujących dany zakres materiału z wykorzystaniem współzawodnictwa - turnieju z udziałem klas z różnych szkół.

Cele szczegółowe :

- ✓ uczeń podaje daty istotne dla wydarzeń,
- ✓ uczeń definiuje pojęcia charakterystyczne dla tematu,
- ✓ uczeń lokalizuje na mapie miejsca związane z tematem,
- ✓ uczeń charakteryzuje postaci właściwe dla danego zakresu materiału,
- ✓ uczeń charakteryzuje osiągnięcia kultury materialnej.

W czasie lekcji będą też doskonalone umiejętności ponadprzedmiotowe:

- ✓ umiejętność pracy w zespole,
- ✓ umiejętność samodzielnego podejmowania decyzji,
- ✓ umiejętność rozwiązywania problemów w sposób twórczy,
- ✓ umiejętność skutecznego komunikowania się.

Środki dydaktyczne: duża sala z odpowiednią liczbą ławek oraz krzeseł, materiał przygotowany do poszczególnych konkurencji, karty pracy, teksty źródłowe, ilustracje przedstawiające władców, czyste kartki, kredki, flamastry, drewniane klocki, tablica do punktacji.

Przebieg zajęć:

1. Rozmowa wstępna: przypomnienie zasad pracy na lekcji, przedstawienie punktacji za poszczególne zadania, a także omówienie zadań, zasad oceniania i dopingowania, przedstawienie nauczycielskiej komisji, podział uczniów na dwa zespoły - uczniowie z obu szkół zostali podzieleni zgodnie z numerami w dziennikach i tak powstał zespół parzystych i nieparzystych, dzięki temu uniknęłam międzyszkolnych animozji.

2. KONKURS – przykłady zadań:

a) quiz wiedzy: trzyosobowe zespoły odpowiadają na pytania zadawane przez jury, przy czym każdy w zespole odpowiada na jedno pytanie, a w trójkę

odpowiadają na pytania problemowe (proponuję przerwę po dwóch kolejkach),

b) czy znasz przywileje: czytamy fragment źródłowy, a uczniowie muszą podać rok oraz nazwisko władcy, który ten przywilej ustanowił. To kolejna konkurencja (wybieramy po dwie osoby z drużyny) – w której o zdobyciu punktów będzie decydowała nie tylko wiedza, ale i refleks. Wygrywa ten zespół, który jako pierwszy podniesie np. chorągiewkę do góry i udzieli prawidłowej odpowiedzi,

c) praca plastyczna: uczniowie (3 osobowe zespoły) losują temat pracy np. architektura w stylu romańskim lub gotyckim i w wyznaczonym czasie, np. 10 min., malują je z uwzględnieniem największej ilości cech charakterystycznych. Pozostali uczniowie na ten czas wracają do quizu wiedzy,

d) rozpoznań władce: konkurencja polegająca na dopasowaniu imion nazwisk do 10 podobizn władców z powtórzeniowego okresu umieszczonych na gazetce. Aby podkreślić atmosferę proponuję zrobić to zadanie na czas, najpierw jednego zespołu (po dwóch uczniów), a następnie drugiego (mogą mieć opaski na oczach),

e) praca z tekstem źródłowym: każdy z 3 uczniów otrzymuje fragment tekstu źródłowego i musi go za

pomocą pantomimy zaprezentować swojej drużynie, która próbuje odgadnąć, o jakie wydarzenie chodzi,

f) budujemy gotycką wieżę: w ramach śródlekcyjnej przerwy z drewnianych klocków zespoły (3 uczniowie) próbują zbudować wysoką na wzór gotyckiej wieży - wygrywa oczywiście ta wyższa,

g) zasłużeni dla Polski – jeden z uczniów odgaduje nazwisko osoby, którą opisuje jego kolega np. wymieniając jego osiągnięcia (po dziesięć postaci) w wyznaczonym czasie, np. 2 minut,

h) turniej kończy konkurencja strzelecka na przyszkolnej strzelnicy, której wyniki wliczają się do punktacji ogólnej.

3. PODSUMOWANIE

Podczas podsumowania odnoszę się do zadań i krótko je omawiam. Następnie komisja ogłasza oficjalne wyniki obu drużyn oraz pomaga w ocenie pracy poszczególnych uczniów.

Wszyscy razem wymieniamy swoje spostrzeżenia z przeprowadzonej lekcji i zastosowanej metody powtórzeniowej. Opinie pozytywne jak i negatywne popieramy argumentami.

PRÓBA TEATRU, CZYLI O „TEATRZE PRÓBY”

Tadeusz Hofmański

nauczyciel Gimnazjum im. gen.

Dezyderego Chłapowskiego w Lipnie

Niewątpliwie autorzy wszystkich programów kształcenia polonistycznego, dla szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, spełniają wymagania i oczekiwania urzędników ministerialnych – dotyczących edukacji teatralnej i dramaturgicznej. Przewidziane podstawą programową lektury utworów dramatycznych naturalnie przywołują kwestie inscenizacji, bądź nawet adaptacji. Od ucznia wymagana jest wiedza historyczno kulturowa obejmująca w coraz wyższym stopniu szczegółowości zagadnienia związane z rozwojem teatru polskiego, ma się rozumieć – na tle rozwoju innych teatrów europejskich. W planie pracy szkoły z reguły bardzo poważnie traktowane jest zadanie zapewnienia każdemu uczniowi uczestnictwa w spektaklu teatralnym. Można więc uznać, że szkolne kształcenie kulturowe a zakresie teatru i dramatu powinno wyposażać w odpowiednie predyspozycje przyszłego dojrzałego odbiorcę.

Problem jednak polega na tym, że wartości klasyki teatralnej i dramaturgicznej, bo obcowanie z nią jest uznane przez animatorów szkolnej edukacji polonistycznej za szczególnie ważne, przebijają się z tym większą trudnością, im większa jest odległość motywów rzeczywistości przedstawionej od motywów rzeczywistości odbiorcy – uczniowi znanej i przezeń doświadczanej. Zdarzenia, sytuacje, zachowania, procesy zachodzące w sferach mentalnych i obyczajowych, zachodzące tu i teraz, często niosą pytania nieobecne w tekstach kulturowych najznakomitszych autorów. Z kolei technologie komunikacyjne zagrażają użytkownikowi narastającym ograniczeniem intensywności obcowania z obecnymi w jego rzeczywistym otoczeniu ludźmi.

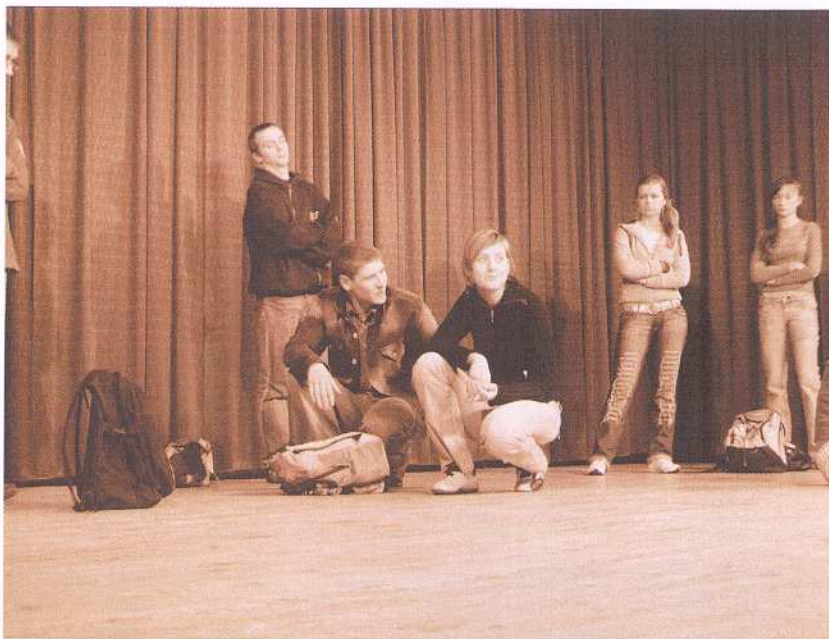
A teatr winien być spotkaniem osób uczestniczących we współprzeżywaniu rzeczywistości kreowanej mającej poruszyć wrażliwość i intelekt. Kreatorzy występują z zaproszeniem do owego współprzeżywania wobec odbiorców, którzy na zaproszenie odpowiadają. Takie myślenie dało asumpt do zaistnienia szesnasto- i siedemnastowiecznych teatrów szkolnych. Zapewne została zauważona potrzeba podejmowania tematów mających arcyważne znaczenie edukacyjne – w formułach angażujących także wrażliwość etyczną i estetyczną.

W dniu dzisiejszym teatry profesjonalne są oczywiście żywo zainteresowane pozyskiwaniem widza – gimnazjalisty i widza – licealisty. W repertuarze posiada to, z czym ów młody widz ze względu na obowiązki szkolne zetknąć się musi. Ten sam teatr nie ma, niestety, do zaoferowania niczego, co widz – gimnazjalista, czy widz – licealista uznałby za komunikat skierowany przede wszystkim do niego.

Co sprawiło, że w roku dwa tysiące trzecim w Gimnazjum w Lipnie do rozpoczynającego karierę nauczycielską, polonisty, Bartosza Grobelnego, zgłosili się drugoklasiści z propozycją założenia grupy teatralnej? Wolę tutaj nie zadawać pytania, dlaczego właśnie do niego, a nie do mnie, skoro to ja byłem ich nauczycielem języka polskiego. Tak czy inaczej w odpowiedzi na wyzwanie powstał scenariusz przedstawienia „Ikar” – autorstwa tegoż mojego młodszego kolegi i związanej z kościańskim „Teatrem 112” jego siostry, Katarzyny Grobelnej. Ostatecznie – w zaawansowanej już fazie prób, otrzymałem zaproszenie do współpracy reżyserskiej. W następnym roku szkolnym grupa inicjatorów przygotowała przedstawienie „Dokąd zmierzasz?” według scenariusza i w reżyserii Bartosza Grobelnego, z moim niewielkim udziałem.

Okoliczności spowodowały konieczność krótkiego przerwania pracy z teatrem mojego młodszego kolegi. W tej sytuacji zaproponowałem grupie przygotowanie spektaklu „Zabawa jak każda inna”, później „Autobus do Złotych Gór” i „Przed wszystkim pozyskać komisję”. Po powrocie natomiast Bartosz Grobelny z nowo powstałą grupą uczennic zrealizował przedstawienia „Pokój numer osiem” i „Casting”.

Inicjatorzy powstania „Teatru Próby” działającego przy Gimnazjum w Lipnie: Karolina Resińska, Piotr Drygas, Rafał Kamieniarz, Hubert Kiciński i Artur Wozniński współpracowali przez trzy kolejne lata po zakończeniu edukacji gimnazjalnej. Pierwsza spośród nich we wrześniu 2007 roku wystąpiła z zaproponowanym przeze mnie mini monodramem „Niby dlaczego miałabym chcieć poznać cię lepiej. Także już jako uczennice szkół średnich pracowały z „Teatrem Próby”: Karolina Janiszewska, Anna Grześkowiak, Anna Kaczmarek, Natalia Jelinska, Marlena Kaczmarek, Justyna Kajoch, Wioletta Kajoch, Patrycja Klak, Anna Kobiela, Marta Kostrowska i Ewelina Skorupka.

Premiera spektaklu „Autobus do „Złotych Gór”

Występują od lewej: Piotr Drygas, Hubert Kiciński, Anna Kobiela, Patrycja Klak, Marlena Kaczmarek

W czerwcu 2009 r. odbył się wieczór, podczas którego „Teatr Próby” po raz pierwszy wystawił „Casting” (wg scenariusza i reżyserii Bartosza Grobelnego) w obsadzie już wyłącznie absolwentek gimnazjalnych i „Bardzo długie po przerwie” (wg mojego scenariusza i w mojej reżyserii) – w wykonaniu wyłącznie ówczesnych uczniów Gimnazjum. Ostatnią wreszcie propozycją jest przedstawienie „Jaki fantastyczny projekt” (premiera – 18 czerwca 2010 r.) Pracując nad nim z ośmiorgiem wykonawców – gimnazjalistów (w tym pięciorgiem) – debiutujących w „Bardzo długie po przerwie”, zwróciłem się o scenograficzną pomoc do plastyka, Sławomira Cugra.

Szkolny teatr z natury rzeczy charakteryzuje się ciągłą rotacją składu osobowego. Z drugiej jednak strony dzięki pasji uczestników i wpływaniu na okoliczności tak, żeby zechciały sprzyjać, terminy rozstań można odwlekać. Rozwiązanie kwestii budowania zespołu podpowiedzieli inicjatorzy „Teatru Próby”. Przed wszystkim oczekiwany jest sygnał woli współpracy. Po nim oczywiście następuje zaproszenie na zajęcia, na których odbywa się praca związana z operowaniem głosem, emisją, artykulacją, mimiką, gestem, ruchem, projektowaniem i realizacją minietud dramatycznych. Uczestnik przyjmując konwencję gry, obligowany jest do przełamywania wewnętrznego skrupowania. Musi zostać przekonany, że cokolwiek dzieje się w ramach zarysowanej sytuacji scenicznej, w niczym nie zagraża jego osobistej godności. I z drugiej strony – nie może stanowić impulsu do jakichkolwiek zachowań choćby w najmniejszym stopniu nieprzyjaznym kolegom – partnerom w przyjętej konwencji. Gwarantem spełnienia owych warunków

jest ten, kto pracą zespołu kieruje i bierze odpowiedzialność na siebie za jej rezultaty. Oczywiście tenże zaświadcza również własnym udziałem w takich czy innych sekwencjach (poddanie się szarpnięciu, agresywnemu potrąceniu) – istnienie mocno zarysowanej granicy pomiędzy teatralną rzeczywistością kreowaną a rzeczywistością realnie istniejącą.

Wymagania stawiane uczestnikowi są więc na tyle wysokie, że ostateczne potwierdzenie akcesu poprzedza głęboki namysł. Uczestnicy stawiają również wymagania kierującym. Została bowiem przyjęta zasada, że scenariusze powstają niejako na oczach zespołu. Najpierw kształtuje się zamysł. Dokonywane jest rozpoznanie najbardziej nurtujących problemów. Następuje próba zwerbalizowania tematyki. Potem przedstawiana jest propozycja pierwszego fragmentu scenariusza. Z założenia powinien on spełnić warunek równorzędności zróżnicowanych ról, przy czym kwestia obsady pozostaje otwarta. Praca z początkowym fragmentem pozwala na sprawdzenie kilku wariantów. Podobnie dzieje się po zaproponowaniu drugiego segmentu scenariusza, aczkolwiek dzięki kolejnym eksperymentom w toku prób czytanych krystalizuje się rozstrzygnięcie obsadowe. Wraz z przedłożeniem części trzeciej dokonuje się ustaleń związanych z przewidywanym finałem, a tym samym – zamknięcia kształtów charakterów poszczególnych postaci, relacji między nimi. Zakończenie pracy scenariuszowej zapoczątkowuje fazę intensywnych prób czytanych. Poszukiwane są środki mające nadać postaciom wyrazistość. Likwidowane są dostrzeżone zagrożenia niekonsekwencją. Równocześnie powstają w zespole pierwsze sugestie inscenizacyjne. Jednak ostateczny kształt inscenizacji buduje oczywiście kierujący, choć oczywiście, żeby wyraźnie podkreślić – z dużym nakładem sił pracującego nad różnymi wariantami zespołu.

Jakie motywy szczególnie mocno były podejmowane w „Teatrze Próby”? W dwu pierwszych spektaklach („Ikar” i „Dokąd zmierzasz?”) w nieco metaforycznej konwencji zaproponowane zostały zagadnienia uwikłań w uzależnienie, katastrofy nastoletników po błędzie w dokonanym wyborze. W następnych dwu („Zabawa jak każda inna”, „Autobus do Żółtych Gór”) – odpowiednio – sposób myślenia o samorealizacji poprzez dynamiczną karierę zawodową,

Premiera spektaklu „Pokój nr osiem”

Występują od lewej: Karolina Janiszewska, Justyna Kajoch, Anna Kaczmarek

oraz marzenia o dobrobycie w konfrontacji z innymi wartościami. Kolejny („Pokój numer osiem”) podejmował trudny problem odnajdywania się w dorosłym życiu wychowanek domu dziecka. Groteskowość daleko idącej autopromocji to dominujący motyw dwóch przedstawień („Przed wszystkim pozyskać komisję” i „Casting”) i wreszcie niektóre relacje rówieśnicze wśród nastoletników w kontekście oddziaływania świata dorosłych, zauroczenia, zakochania, współpracy i konkurowania (Bardzo długie po przerwie”, „Niby dlaczego miałabym chcieć poznać cię lepiej”, „Jaki fantastyczny projekt”)

W „Teatrze Próby” operowania środkiem teatralnym jest bardzo ostrożne. Dotychczas wszystkie zespoły zgadzały się budować rzeczywistość słowem i działaniem postaci, a kostium, rekwizyt, scenografia, spełniały funkcję niezbędnego dla treści znaku. Na pewno efektywniej można by było operować światłem, wykorzystać muzykę. Za arcyważne w „Teatrze Próby” jest uznane stworzenie żywej rzeczywistości: spotkanie odbiorcy (nie tylko nastoletniego!) z realizującym sceniczny zamysł nastoletnim wykonawcą. A satysfakcja obu stron i współzamyślenie jest celem o znaczeniu trudnym do przecenienia.

Początkujący nauczyciel matematyki. Pierwsze kroki w zawodzie

Karolina Nowak

nauczyciel doradca

Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Lesznie

Dnia 20 września 2010 roku w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie odbyło się spotkanie pod powyższym tytułem, zaadresowane do nauczycieli matematyki różnych typów szkół o stażu pracy do lat 6. Podczas spotkania poruszyłam z uczestnikami następujące problemy:

- Oczekiwania wobec współczesnego nauczyciela i wychowawcy
- Planowanie i dokumentacja pracy
- Ocenianie
- Awans zawodowy

Inspiracją do podjęcia tego tematu była dla mnie lektura jednego z forów internetowych, którą cytuję:

:(W czerwcu skończyłam studia polonistyczne, od września zaczynam pracę w zespole szkół ogólnokształcących, prawdopodobnie uczyć będę w gimnazjum. jednym słowem - zaczynam staż i boję się strasznie. Na studiach niewiele nas uczono o **kontakcie z uczniem**, a tym bardziej o **kontakcie z nauczycielami**, niewiele wiem o tzw. **papierkach...** Jestem spanikowana, chcę uczyć, bardzo się cieszę, że dostałam tę pracę, ale nie wiem za co się złapać, jak mam się przygotować do pracy w szkole. Poradźcie proszę młodszej koleżance po fachu... Mam nadzieję, że w wakacje też tu zagłądacie. Z góry dziękuję:) Pozdrawiam:)))

Cóż, być może starsi stażem nauczyciele nie pamiętają już swoich odczuć związanych z początkiem pracy zawodowej, ale przecież waz z rozpoczęciem każdego roku szkolnego w szkołach pojawiają się młodzi ludzie, którzy (jak wnioskuję z wypowiedzi autorki forum) czują niepokój przed czekającymi ich nowymi zadaniami

i nie zawsze mają odwagę mówić o tym wprost. Stąd pomysł spotkania, na którym młodzi nauczyciele mogliby porozmawiać o wspólnych problemach, wątpliwościach i po prostu się poznać. Ponadto chodzi o to, by rozpoczynający pracę nauczyciel nie myślał, że jest osamotniony w swoich odczuciach, że być może coś z nim jest „nie tak” skoro się obawia. Nie – jest to jak najbardziej naturalna ludzka reakcja, która doczekała się licznych analiz psychologicznych i jest przedmiotem badań. Nosi nazwę „szoku startu zawodowego”. Bowiem „*początkujący nauczyciel jest niczym podróżny w obcym kraju, którego nikt nie zna, nie zna też obowiązujących w nim zasad, obyczajów, kultury, ale w którym musi objąć ważną pozycję*”. To

nie tylko ważna,

ale i odpowiedzialna pozycja: to przecież praca z drugim człowiekiem. Tym drugim człowiekiem jest nie tylko uczeń, ale i inny nauczyciel. Dlatego pojawiające się wątpliwości i pytania należy zadawać od razu, nie czekać aż rozwiązanie samo się zjawi – ono nie przyjdzie – trzeba wyjść mu naprzeciw: „*dobry start zapowiada dobry bieg i dobry finisz, a ten, kto na starcie popełni błąd, ma niewielkie szanse na wygraną.*”

Aby dowiedzieć się czegoś więcej o uczestnikach spotkania zadałam im następujące pytania:

1. Co zadecydowało o tym, że zostałeś nauczycielem?
2. Czy studia przygotowały Cię do funkcjonowania w szkolnej rzeczywistości?
3. Na jakie trudności napotkałeś w początkach swojej pracy zawodowej?
4. Jak zostałeś przyjęty przez dyrekcję szkoły i radę pedagogiczną?
5. Czy ktokolwiek okazał Ci pomoc w dostępie do środków dydaktycznych i literatury fachowej?

Może, czytelnik (niekoniecznie rozpoczynający pracę) też spróbuje odpowiedzieć sobie na te pytania? A może spojrzy przez ich pryzmat na młode koleżanki i kolegów we własnym gronie?

Jakie są oczekiwania wobec współczesnego nauczyciela w zakresie jego kompetencji? Otóż nauczyciel powinien:

- ✓ być organizatorem procesu uczenia,
- ✓ czynić ze swoich uczniów badaczy,
- ✓ stale się szkolić i doskonalić,
- ✓ umieć pracować w różnych zespołach (uczniów),
- ✓ posiadać umiejętność współpracy w zespole nauczycieli, np. przy tworzeniu programów nauczania, realizowaniu projektów,
- ✓ posiadać umiejętność dostrzegania i rozwiązywania problemów,
- ✓ motywować uczniów do nauki,
- ✓ uczyć uczenia się,
- ✓ łatwo komunikować się z uczniami, rodzicami.

Nauczyciel musi działać niezależnie, a zarazem współpracować z innymi. Sprawuje zatem funkcje:

W pracy nauczyciela badacze wyróżnili trzy podstawowe etapy:

I. Przetwarzanie

II. Świadome kształtowanie sytuacji dydaktycznych

III. Zaspokajanie społecznych i intelektualnych potrzeb uczniów

Długość etapu przetwarzania jest zapewne różna u różnych osób i zależy zarówno od osobowości nauczyciela, jak też od sposobu jego przyjęcia przez grono pedagogiczne i powierzonych mu uczniów. Jednak jest to etap zadawania sobie lub innym

podobnych pytań: Czy uczniowie mnie polubią? Czy uda się utrzymać kontrolę nad klasą? Czy wychowankowie uznają mój autorytet? Jakie będą moje stosunki z dyrektorem szkoły? Z innymi nauczycielami? Czy poradzę sobie w sytuacjach nieprzewidywalnych? Czy ogarnę całą tę biurokrację? Czy potrafię rozmawiać z rodzicami? Czy wzbudzę zaufanie uczniów? Czy potrafię ukryć ogarniający mnie strach? Czy potrafię nauczyć uczniów przedmiotu? Czy osiągnę satysfakcję z pracy?

Jak to ogarnąć?

Przede wszystkim pamiętać, że należy:

- Zwracać się do **dyrektora szkoły** – na nim spoczywa obowiązek zapewnienia młodemu nauczycielowi jak najlepszych warunków pracy, w tym komfortu emocjonalnego.
- Korzystać z form doradztwa metodycznego, nawiązać kontakt z nauczycielem **doradcą metodycznym**.
- Nie załamywać się.
- Samodzielnie szukać pomocy i wsparcia: znaleźć osobę w gronie (mentora), do której ma się zaufanie i radzić się jej.
- Nie udawać, że wszystko jest w porządku, jeśli nie jest.
- Stworzyć dystans do tego, co dzieje się między uczniami, a nauczycielem, kolegami z grona i rodzicami.
- Nie tracić poczucia humoru i wiary w siebie i swoje kompetencje.
- Być konsekwentnym, ale nie do bólu.
- Dać sobie prawo do błędów.

Nie pozwól, by oficjalna rola nauczyciela w klasie odebrała Ci luksus bycia sobą!

Nauczyciel wchodząc do szkoły nie zostawia żadnej części siebie przed jej progiem.

W toku zajęć zaproponowałam nauczycielom psychozabawę pt. „Ważne pytania”:

1. Co jest dla Ciebie najważniejsze w życiu?
2. Co byś chciał, żeby ludzie o tobie wiedzieli?
3. Kim byś był, gdybyś nie został nauczycielem?
4. Jakie inne zawody umożliwiłyby realizację Twoich wartości?
5. Jakie są negatywne strony bycia nauczycielem?
6. Jakie mam osobiste profity z pracy w szkole?

Odpowiedzi na te pytania udzielone przez uczestników spotkania skłoniły mnie do optymistycznego wniosku, że młodzi nauczyciele, którzy zareagowali na zaproszenie są nauczycielami z wyboru, a nie z przypadku. Niektórzy z obecnych, nawet nie umieli sobie wyobrazić bycia kimś innym, niż nauczycielem, a inni z kolei rozpoczynali swoją karierę zawodową w innych profesjach i porównanie z obecnym zajęciem wypadło zdecydowanie na korzyść zawodu nauczyciela! Wśród negatywnych stron bycia nauczycielem ułokowano:

- ✓ brak prywatności (lub jej ograniczenie)
- ✓ dużą ilość papierkowej roboty
- ✓ eksploatację emocjonalną

Z kolei korzyści wynikające z wykonywania zawodu nauczyciela to przede wszystkim obcowanie z młodymi ludźmi, bycie na bieżąco z nowościami technologicznymi, chwile satysfakcji, które przynosi świadomość wpływu, jaki mamy na osobowość powierzonego nam ucznia bądź obserwacja, że zdołaliśmy zarazić go swoją pasją

i wzbudziliśmy zainteresowanie przedmiotem. Z mojego punktu widzenia – doradcy metodycznego – jest to też satysfakcja, gdy w szeregach nauczycieli uczestniczących w szkoleniu widzę swoich wychowanków – obecnych pedagogów.

Część szkolenia poświęciłam planowaniu i konieczności dokumentowania działań dydaktyczno-wychowawczych nauczyciela. Mimo, że wszyscy narzekamy na nadmiar biurokracji w zawodzie, to niektóre czynności w tym zakresie są po prostu nie do uniknięcia, bowiem:

Gdzie drwa rąbią, tam wióry lecą,
a gdzie istnieje struktura formalna,
tam muszą być i dokumenty.

Czesław Kupisiewicz w „*Podstawach dydaktyki ogólnej*” pisał: „Planowanie jest głównym warunkiem wszelkiego świadomego i celowego, zwłaszcza długotrwałego i złożonego działania”. Takim właśnie działaniem jest proces dydaktyczny, a zatem jego zaplanowanie jest obowiązkiem osoby realizującej tenże. Rodzaj planu jest uzależniony od założeń przyjętych w danej placówce oświatowej i może to być zarówno rozkład materiału, plan wynikowy bądź jeszcze inny plan dydaktyczny nauczyciela. Dla przypomnienia:

- Rozkład materiału to spis tematów do realizacji w roku szkolnym, zgodny z przyjętym programem nauczania
- Plan wynikowy to opis oczekiwanych wyników uczenia się ucznia i podporządkowany im zakres materiału nauczania

Przepisy prawa oświatowego nakładają na nauczyciela obowiązek sformułowania zasad oceniania ucznia, oraz wymagań edukacyjnych przyporządkowanych poszczególnym stopniom szkolnym. Nauczyciel będący wychowawcą klasy musi ponadto skonstruować plan pracy wychowawczej, który powinien uwzględniać założenia szkolnego programu

wychowawczego i programu profilaktyki. Z powyższych obowiązków wynika konieczność zapoznania się młodego nauczyciela z aktami prawnymi, na mocy których funkcjonuje system oświaty w Polsce, a więc których i on musi przestrzegać. Są to m. in.

1. Ustawa o systemie oświaty
2. Ustawa Karta Nauczyciela
3. Liczne Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i ich równie liczne nowelizacje

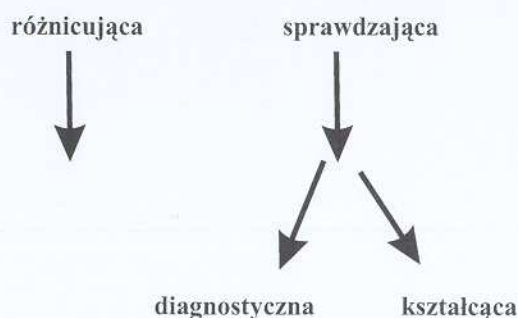
Niemniej ważne są wewnętrzne dokumenty szkoły, jak:

1. Statut
2. Program wychowawczy i profilaktyczny szkoły
3. Wewnątrzszkolne zasady oceniania
4. Plan rozwoju szkoły
5. Szkolny zestaw programów nauczania
6. Regulaminy:

Rady Pedagogicznej
Samorządu Uczniowskiego
Rady Rodziców

Jednym z rozporządzeń zajęłam uwagę uczestników spotkania w sposób szczególny. Było to mianowicie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z dnia 16 listopada 2007 r.). Rozporządzenia te określają sposób odbywania stażu, rodzaj dokumentacji załączanej do wniosku nauczyciela o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego, zakres wymagań do uzyskania poszczególnych stopni awansu zawodowego, tryb działania komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych, wzory zaświadczeń o uzyskaniu akceptacji lub zdaniu egzaminu oraz wzory aktów nadania stopni awansu zawodowego.

Kolejnym poruszonym w czasie warsztatów problemem był problem oceniania ucznia. Część tę poprowadziła kol. Łucja Kasprowiak skupiając się głównie nad poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie: „Do czego służy ocenianie w szkole?” oraz nad ustaleniem modelu „oceny, która motywuje”. W toku zajęć ustalone zostały funkcje oceny szkolnej:

Źródło: „Jak oceniać ucznia?” W. Walczak

Funkcja różnicująca – wyniki konkretnego ucznia odnoszone są do osiągnięć innych członków zespołu

Funkcja sprawdzająca – wyniki konkretnego ucznia odnoszone są do wymagań programowych

Funkcja diagnostyczna – wyniki służą do podejmowania decyzji lub doradzenia związanego z dalszymi losami ucznia

Funkcja kształcąca – wyniki służą nie tylko do pokazania uczniowi na jakim etapie procesu uczenia się znajduje, ale także pozwalają nauczycielowi wyciągać wnioski co do organizowanego przez niego procesu dydaktycznego oraz cechy oceny szkolnej: jawność, obiektywizm, motywacyjność.

Uczniowie reagują na ocenę w zróżnicowany sposób. Może ich ona zachęcić do pracy, może zniechęcić, a może spowodować obojętność. Każdy z nas nauczycieli chciałby, aby ocena przekazywana uczniowi działała nań mobilizująco. Należy przy tym pamiętać, że oceniamy ucznia nie tylko w momencie stawiania mu stopnia w dzienniku, ale robimy to niemal nieustannie. Każdy komentarz nauczyciela związany z poczynaniami ucznia jest jego oceną. Bardzo ważny jest więc komunikat, który ta ocena za sobą niesie. W literaturze przedmiotu rozróżniamy dwa przeciwstawne komunikaty: komunikat „ja” i komunikat „ty”. Pierwszy z nich to wypowiedź kierowana wprost do drugiej osoby, mówiąca o stanie uczuć, potrzebach i oczekiwaniach mówiącego, drugi natomiast to wyrażenie oceny zamiast obserwacji i odczuć, dotyczy osoby, a nie konkretnego jej zachowania. Nauczyciela musi charakteryzować czujność, by nie została przekroczona płynna granica między krytyką konkretnego postępowania ucznia, a krytyką ucznia jako osoby.

Oto ćwiczenie dla czytelnika polegające na przetworzeniu komunikatu „ty” na komunikat „ja” w podanych niżej sytuacjach:

Komunikat „ty”	Komunikat „ja”
Spóźniasz się na zebrania samorządu, czyli nie można na ciebie liczyć	Irytuje mnie to, że spóźniasz się po raz trzeci na zebranie samorządu. Martwię się, że nie zrealizujemy planu spotkania.
Nie zrobiłeś tak łatwego zadania! Jesteś głąb.	
Chyba jesteś nienormalna! Jak możesz popychać Anię.	
Na pewno się nie uczyłeś i teraz masz za swoje!	
Jesteś zwykłym leniem	
Weź się w garść i przestań się mazgać.	
Zrobiłeś bardzo źle i zawiodłeś wszystkich	
Zawsze tak robiłeś w przeszłości.	

Kolejny aspekt oceniania polega na konieczności realizowania przez nauczyciela dwóch wewnętrznie sprzecznych ról: sędziego i adwokata. Ocena szkolna zawiera nie tylko porównanie wyniku sprawdzania z wymaganiami programowymi, ale też osobiste ustosunkowanie się nauczyciela do tego wyniku. Druga z wymienionych ról zyskuje przewagę nad pierwszą zwłaszcza wtedy, gdy ocena niesie ze sobą konsekwencje istotne dla przyszłości ucznia np. promocja, ukończenie szkoły.

Kończąc niniejszy tekst, a będąc dopiero na początku nowego roku szkolnego, życzę wszystkim nauczycielom, zarówno tym stawiającym pierwsze kroki w zawodzie, jak i tym bardziej doświadczonym, aby potrafili uczynić swój przedmiot ciekawym, nieśli swoim uczniom dobre słowo i zachętę do pracy oraz pozwolili im odkryć swoją wartość.

Bibliografia

1. T. Garstka, J. Marszałek *Nauczyciel na starcie*, W-wa, wyd. CODN 2000
2. R. V. Bullough *Początkujący nauczyciel*, wyd. GWP, 2009
3. G. Hornby, E. Hall, C. Hall *Nauczyciel wychowawca*, GWP, Gdańsk 2005
4. W. Walczak *Jak oceniać ucznia?*, wyd. Galaktyka, Łódź 2001
5. M. Pomianowska, M. Sielatycki, E. Totwińska-Królikowska *Awans zawodowy nauczyciela*, W-wa, wyd. CODN 2000
6. FABIŚ Izabela : *Start zawodowy bez szoku // Edukacja i Dialog*. - 1998, nr 8, s. 45-48
7. GROENWALD Maria : *Trudności w rozwoju zawodowym nauczyciela*. - Bibliogr. // *Geografia w Szkole*. - 2002, [nr] 1, s. 37-43
8. JAMKA Magdalena, WILUSZ Lidia : *Pierwszy dzwonek*. - Bibliogr. // *Wychowawca*. - 2007, nr 10, s. 23-24
9. KŁUSEK Urszula : *Młodemu niełatwo? // Wychowawca*. - 2007, nr 10, s. 13
10. KORYCIŃSKA Grażyna Maria : *Pierwsze kroki nauczyciela stażysty // Wychowawca*. - 2007, nr 10, s. 14-17
11. KUJAWSKA Iza, MIŁOSZEWSKA Ewa : *Przed pierwszą lekcją // Głos Nauczycielski*. - 2006, nr 34, s. 8-9
12. MACIEJEWSKA Jadwiga, DURDA Marek : *Udany start : (adaptacja zawodowa nauczyciela) // Nowa Szkoła*. - 2003, nr 7, s. 27-28
13. MARCZEWSKA Krystyna : *Jak pomóc młodemu nauczycielowi w radzeniu sobie ze stresem? - Bibliogr. // Dyrektor Szkoły*. - 2003, nr 4, s. 22-25
14. TĘCZA-ĆWIERZ Jolanta : *Nauczyciel - stażysta : czyli jak poradzić sobie w szkole // Wychowawca*. - 2007, nr 10, s. 11-13
15. ZDUNEK-SOKOŁOWSKA Anna : *Trudności występujące w pracy młodych nauczycieli*. - Bibliogr. // *Biologia w Szkole*. - 1997, nr 2, s. 95-99

Prawo oświatowe

ZMIANY W PRAWIE – NIE TYLKO OŚWIATOWYM do 31 marca 2010 r.

Leszek Jan Zaleśny

Wicedyrektor

Centrum Doskonalenia Nauczycieli

w Lesznie

Zawartość:

1. Jedna zmiana ustawy o systemie oświaty.
2. Dwie zmiany ustawy Karta Nauczyciela.
3. Zmiany w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy o systemie oświaty – dwa nowe i cztery zmienione rozporządzenie.
4. Zmiany w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy Karta Nauczyciela – jedno nowe i jedno zmienione rozporządzenie.

I. Zmiany w ustawie o systemie oświaty.

I.1. Sejm uchwalił:

w dniu 5 listopada 2009 roku ustawę **zmieniającą ustawę o systemie oświaty oraz ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw**. Jest to dwudziesta piąta zmiana tekstu ustawy o systemie oświaty po ogłoszeniu tekstu jednolitego w 2004 roku. Weszła w życie etapowo w dniu 1 oraz 6 stycznia 2010 roku.

Zmiany dotyczą:

1. art. 90 ust. 2c (obowiązujący od 1 stycznia 2010 r.), w którym:

a) doprecyzowano, że jeżeli do niepublicznego przedszkola uczęszcza dziecko niebędące mieszkańcem gminy dotującej to przedszkole, gmina, której mieszkańcem jest to dziecko, pokrywa koszty dotacji do wysokości iloczynu kwoty wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę ustalenia wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych w przeliczeniu na jednego ucznia, i wskaźnika procentowego ustalonego na potrzeby dotowania

niepublicznych przedszkoli w gminie zobowiązanej do pokrycia kosztów udzielonej dotacji;

b) ustalono, że w przypadku braku niepublicznego przedszkola na terenie gminy zobowiązanej do pokrycia kosztów udzielonej dotacji, gmina ta pokrywa koszty udzielonej dotacji w wysokości równej 75% wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę udzielenia dotacji dla przedszkoli niepublicznych w przeliczeniu na jednego ucznia;

2. art. 80 ust. 2d i 2e (obowiązujący od 6 stycznia 2010 r.), w którym:

a) doprecyzowano, że jeżeli formą wychowania przedszkolnego (także niepubliczną) jest objęte dziecko niebędące mieszkańcem gminy dotującej tę formę wychowania przedszkolnego, gmina, której mieszkańcem jest to dziecko, pokrywa koszty dotacji do wysokości iloczynu kwoty wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę ustalenia wysokości dotacji dla form wychowania przedszkolnego (także niepublicznych) w przeliczeniu na jednego ucznia i wskaźnika procentowego ustalonego na potrzeby dotowania form wychowania przedszkolnego (także niepublicznych) w gminie zobowiązanej do pokrycia kosztów udzielonej dotacji.

b) ustalono, że w przypadku braku formy wychowania przedszkolnego (także niepublicznej) na terenie gminy zobowiązanej do pokrycia kosztów udzielonej dotacji, gmina ta pokrywa koszty udzielonej dotacji w wysokości równej 50% (40% w przypadku braku niepublicznej formy) wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę udzielenia dotacji dla form wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na jednego ucznia.

podstawa prawna:

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. w Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zmianami w: 2004 r. nr 273, poz. 2703 i nr 281, poz. 2781; 2005 r. nr 17, poz. 141, nr 94, poz. 788, nr 122, poz. 1020, nr 131, poz. 1091, nr 167, poz. 1400 i nr 249, poz. 2104; 2006 r. nr 144, poz. 1043, nr 208, poz. 1532 i nr 227, poz. 1658; 2007 r. nr 42, poz. 273, nr 80, poz. 542, nr 115, poz. 791, nr 120, poz. 818, nr 180, poz. 1280 i nr 181, poz. 1292; 2008 r. nr 70, poz. 416, nr 145, poz. 917, nr 216, poz. 1370 i nr 235, poz. 1618; 2009 r. nr 6, poz. 33, nr 31, poz. 206, nr 56, poz. 458, nr 157, poz. 1241 i nr 219, poz. 1705),

II. Zmiany w ustawie Karta Nauczyciela.

II.1. Sejm uchwalił:

w dniu 19 listopada 2009 roku uchwalił ustawę o zmianie ustawy Karta Nauczyciela. Jest to szesnasta zmiana tekstu ustawy Karta Nauczyciela po ogłoszeniu tekstu jednolitego w 2006 roku. Weszła w życie z dniem ogłoszenia czyli w dniu 16 grudnia 2009 roku.

Ustawa zawiera zmiany dotyczące zapisów art. 30a:

1. wydłużono termin - do dnia 20 stycznia każdego roku - przeprowadzenia przez jednostkę samorządu terytorialnego, będącą organem prowadzącym szkołę, analizy poniesionych w poprzednim roku kalendarzowym wydatków na wynagrodzenia nauczycieli;

2. określono, iż w przypadku nieosiągnięcia w roku podlegającym analizie wysokości średnich wynagrodzeń, organ prowadzący szkołę ustala kwotę różnicy między wydatkami poniesionymi na wynagrodzenia nauczycieli w danym roku w składnikach wymienionych w ustawie, a iloczynem średniorocznej liczby etatów nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz średnich wynagrodzeń nauczycieli, ustalonych w danym roku;

3. ustalono, że kwota różnicy jest dzielona między nauczycieli zatrudnionych i pobierających wynagrodzenie w roku, dla

którego ustalono kwotę różnicy, w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego i wypłacana w terminie do dnia 31 stycznia roku kalendarzowego następującego po roku, dla którego wyliczono kwotę różnicy, w formie jednorazowego dodatku uzupełniającego ustalonego proporcjonalnie do okresu zatrudnienia oraz osobistej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela, zapewniając osiągnięcie średnich wynagrodzeń na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, w roku, dla którego wyliczono kwotę różnicy;

4. doprecyzowano, że w terminie do dnia 10 lutego roku kalendarzowego następującego po roku, który podlegał analizie, organ prowadzący szkołę sporządza sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówkach prowadzonych przez tę jednostkę samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem wysokości kwoty występującej różnicy;

5. podkreślono, że jednorazowy dodatek uzupełniający, nie jest uwzględniany jako składnik poniesionych wydatków na wynagrodzenia nauczycieli w odniesieniu do wysokości średnich wynagrodzeń, w roku, w którym został wypłacony;

6. uprawniono ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli, a także wzoru formularza tegoż sprawozdania (rozporządzenie ma być wydane do dnia 19 stycznia 2010 r.).

Podstawy prawne:

- art. 30a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. w Dz. U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 ze zmianami w: 2006 r. nr 170, poz. 1218 i nr 220, poz. 1600; 2007 r. nr 17, poz. 95, nr 80, poz. 542, nr 102, poz. 689, nr 158, poz. 1103, nr 176, poz. 1238, nr 191, poz. 1369 i nr 247, poz. 1821; 2008 r. nr 145, poz. 917 i nr 227, poz. 1505; 2009 r. nr 1, poz. 1, nr 56, poz. 458, nr 67, poz. 572, nr 97, poz. 800 i nr 213, poz. 1650),

II.2. Sejm uchwalił:

w dniu 19 listopada 2009 roku uchwalił ustawę o **zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją wydatków budżetowych** (w tym **zmianę ustawy Karta Nauczyciela**). Jest to siedemnasta zmiana tekstu ustawy Karta Nauczyciela po ogłoszeniu tekstu jednolitego w 2006 roku. Weszła w życie w dniu 1 stycznia 2010 roku.

W ustawie zmieniającej:

1. przyjęto, że dla nauczycieli dokonuje się corocznie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) skorygowanej w końcu roku do faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych nauczycieli (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć) i 110% kwoty bazowej, **obowiązującej w dniu 1 stycznia danego roku;**

2. określono, że **podwyższenie wynagrodzeń dla nauczycieli** w związku z kwotą bazową określoną dla nauczycieli w ustawie budżetowej na rok 2010 obowiązującą od dnia 1 września 2010 r. **następuje nie później niż do dnia 30 września 2010 r.**, z wyrównaniem od dnia 1 września 2010 r..

podstawa prawna:

- art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. w Dz. U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 ze zmianami w: 2006 r. nr 170, poz. 1218 i nr 220, poz. 1600; 2007 r. nr 17, poz. 95, nr 80, poz. 542, nr 102, poz. 689, nr 158, poz. 1103, nr 176, poz. 1238, nr 191, poz. 1369 i nr 247, poz. 1821; 2008 r. nr 145, poz. 917 i nr 227, poz. 1505; 2009 r. nr 1, poz. 1, nr 56, poz. 458, nr 67, poz. 572, nr 97, poz. 800, nr 213, poz. 1650 i nr 219, poz. 1706).

III. Zmiany w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy o systemie oświaty.

III.1. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 9 grudnia 2009 roku podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wycieczki dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania. Jest to druga zmiana tekstu rozporządzenia - weszła w życie z dniem 1 marca 2010 roku.

Zmiany w rozporządzeniu określają (m. in.):

1. termin placówka wycieczki został zastąpiony terminem wycieczek;
2. zawartość formularza zgłoszenia wycieczki oraz załączniki, które organizator winien dołączyć do zgłoszenia;
3. warunki organizowania wycieczki poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz wycieczki trwającego do 5 dni, organizowanego dla nie więcej niż 25 uczestników;
4. czynności kuratora oświaty dotyczące wystawienia zaświadczenia o zgłoszeniu wycieczki;
5. wymogi, które musi spełniać obiekt albo teren, na którym ma być zorganizowany wycieczek;
6. wymagania kwalifikacyjne oraz obowiązki kadry pedagogicznej formy wycieczki;
7. skutki stwierdzenia prowadzenia wycieczki niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

Podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 stycznia 1997 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wycieczki dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz. U. nr 12, poz. 67 ze zmianami w: 1997 r. nr 18, poz. 102; 2009 r. nr 218, poz. 1696).

III.2. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 22 grudnia 2009 roku podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2010. Przepis wszedł w życie 1 stycznia 2010 roku.

Wysokość części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2010 określona została w projekcie ustawy budżetowej na rok 2010 w wysokości 35 mld zł, tj. wzrost o 1,6 mld zł (4,82%) w stosunku do kwoty części oświatowej subwencji ogólnej określonej w ustawie budżetowej na rok 2009 (33,4 mld zł).

Zmiany w stosunku do dotychczasowych rozwiązań:

1. zmieniono **źródła gromadzenia** danych o etatach nauczycieli przez zastąpienie sprawozdań EN-3 danymi systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2009 r. i dzień 10 października 2009 r.;
2. doprecyzowano za pomocą wzoru zapisy dotyczące określania **statystycznej liczby** uczniów;
3. **podwyższono wartości wag** P7 dotyczącej uczniów szkół ponadgimnazjalnych - z 0,08 do 0,082 oraz P8 dotyczącej uczniów szkół zawodowych - z 0,17 do 0,19;
4. **zmieniono opisy wag** P9=0,20 i P10= 1,50, P24=0,60 oraz P28= 4,000;
5. **zmieniono przepis** ust. 8 załącznika do rozporządzenia, tak aby możliwe było uwzględnienie liczby dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą - w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek

samorządu terytorialnego w roku 2010 (Dz. U. nr 222 poz. 1756).

III.3. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 29 grudnia 2009 roku podpisała rozporządzenie w sprawie **przypadków, w których do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat**. Przepis wszedł w życie 23 stycznia 2010 roku.

W rozporządzeniu określono, że do publicznej lub niepublicznej:

1. **szkoły podstawowej lub gimnazjum dla dorosłych** można przyjąć osobę, która najpóźniej w dniu rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych ukończyła 16 lat - jeżeli ma opóźnienie w cyklu kształcenia i nie rokuje ukończenia szkoły podstawowej lub gimnazjum dla dzieci i młodzieży,
2. **szkoły ponadgimnazjalnej dla dorosłych** można przyjąć osobę, która najpóźniej w dniu rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych ukończyła 16 lat - jeżeli ma opóźnienie w cyklu kształcenia związane z sytuacją życiową lub zdrowotną uniemożliwiającą podjęcie lub kontynuowanie nauki w szkole ponadgimnazjalnej dla młodzieży,
3. **szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej dla dorosłych** można przyjąć osobę, która ukończyła 15 lat - jeżeli przebywa w zakładzie karnym lub areszcie śledczym.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie przypadków, w których do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat (Dz. U. z 2010 r. nr 2 poz. 3).

III.4. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 30 grudnia 2009 roku podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie **organizacji roku szkolnego**. Jest to dziewiąta zmiana tekstu rozporządzenia - weszła w życie z dniem 23 stycznia 2010 roku.

Zmiany w rozporządzeniu określają:

1. uaktualnienie przepisu co do obecnie funkcjonujących typów szkół o tym, że:
 - a) w klasach (semestrach) programowo najwyższych **szkół ponadgimnazjalnych**: zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych zajęcia dydaktyczno-wychowawcze kończą się w najbliższy piątek po dniu 8 stycznia lub w najbliższy piątek po dniu 11 czerwca,
 - b) w klasach (semestrach) programowo najwyższych **szkół ponadgimnazjalnych**: liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników, uzupełniających liceów ogólnokształcących i techników uzupełniających zajęcia dydaktyczno-wychowawcze kończą się w najbliższy piątek po dniu 1 stycznia lub w ostatni piątek kwietnia.
2. że dni, w których w szkołach ponadgimnazjalnych: liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych, technicach, uzupełniających liceach ogólnokształcących i technicach uzupełniających odbywa się **część pisemna egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych: języka polskiego, matematyki, języka mniejszości narodowej oraz tego języka obcego nowożytnego**, do egzaminu z którego przystępuje największa liczba absolwentów w danej szkole, są w tych szkołach dniami wolnymi od zajęć dydaktyczno - wychowawczych.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. nr 46, poz. 432 ze zmianami w 2003 r. Dz. U. nr 104, poz. 965 oraz nr 141, poz. 1362, w 2004 r. nr 164, poz. 1716, w 2005 r. nr 142, poz. 1191, w 2006 r. nr 36, poz. 250, nr 86, poz. 595, nr 141, poz. 999; 2010 r. nr 2, poz. 4).

III.5. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 4 marca 2010 roku podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie **praktycznej nauki zawodu**. Jest to druga zmiana tekstu rozporządzenia. Zmiana wejdzie w życie po 14 dniach od publikacji.

Zmiany w rozporządzeniu:

1. dostosowują przepisy o praktycznej nauce zawodu do przepisów o dopuszczaniu do użytku w danej szkole programów nauczania – zasadą stało się dopuszczanie do użytku w danej szkole programów nauczania, w tym programów nauczania dla zawodów, przez dyrektora szkoły,
2. określają, że do umowy o praktyczną naukę zawodu zawieraną przez dyrektora szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu dołącza się program nauczania dla danego zawodu dopuszczony do użytku w danej szkole przez dyrektora szkoły,
3. ustalają, że instruktorzy praktycznej nauki zawodu, niemający tytułu mistrza w zawodzie nie muszą posiadać świadectwa dojrzałości - oprócz innych warunków, których nie zmieniono, wystarczy, że posiadają świadectwo ukończenia określonego typu szkoły,
4. odstepują od określenia liczby uczniów jako kryterium będącego podstawą wypłacania świadczeń opiekunom praktyk zawodowych za czas ich częściowego lub całkowitego zwolnienia od świadczenia pracy z tym związanego.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 lipca 2002 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. nr 113, poz. 988 ze zmianami w: 2003 r. nr 192, poz. 1875; 2010 r. nr 61, poz. 378).

III.6. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 10 marca 2010 roku podpisała rozporządzenie w sprawie **standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe**. Opublikowano dopiero 14 czerwca 2010 r. Zmiana wejdzie w życie po upływie 14 dni od publikacji.

W rozporządzeniu:

1. znajdujemy **określenie standardów wymagań** będących podstawą przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w 193 zawodach,
2. zmiany ograniczają się do wprowadzenia **drobnych korekt w standardach wymagań** dla zawodów:
 - a) technik dróg i mostów kolejowych (lp. 5),
 - b) technik transportu kolejowego (lp. 34),
 - c) technik automatyk sterowania ruchem kolejowym (lp. 40),
 - d) technik elektroenergetyk transportu szynowego (lp. 41),
 - e) technik żywienia i gospodarstwa domowego (lp. 69),
 - f) opiekun medyczny (lp. 112),
3. **dodano standardy** wymagań dla sześciu zawodów, wprowadzonych w ostatnim czasie do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego:
 - a) technik cyfrowych procesów graficznych (lp. 44),
 - b) technik pojazdów samochodowych (lp. 45),
 - c) technik przetwórstwa mleczarskiego (lp. 70),
 - d) technik turystyki wiejskiej (lp. 93),
 - e) florysta (lp. 102),
 - f) technik usług pocztowych i finansowych (lp. 108) – rekrutację zakończono w r. szk. 2007/2008.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 czerwca 2010 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (Dz. U. nr 103, poz. 652.).

IV. Zmiany w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela.

IV.1. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 18 grudnia 2009 roku podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie **wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy**. Jest to piąta zmiana tekstu rozporządzenia. Przepis wszedł w życie 1 stycznia 2010 roku. Spowodował zastosowanie w placach nauczycielskich minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego określonych dotąd jako obowiązujące w okresie od 1 września 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku.

Rozporządzenie ustaliło zmiany w treści:

1. tytułu załącznika z Wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego w 2009 r. na Wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego;
2. tytułu tabeli B w załączniku z Wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego w złotych obowiązujących od dnia 1 września 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. na Wysokość minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego w złotych obowiązujących od dnia 1 września 2009 r.

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. nr 22, poz. 181, ze zmianami w: 2006 r. nr 43, poz. 293, 2007 r. nr 56, poz. 372, 2008 r. nr 42, poz. 257; 2009 r. nr 52, poz. 422 i nr 222, poz. 1755).

IV.2. Minister Edukacji Narodowej:

w dniu 13 stycznia 2010 roku podpisała rozporządzenie w sprawie **sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego**. Przepis wszedł w życie z dniem ogłoszenia, to jest 15 stycznia 2010 roku.

W rozporządzeniu został określony sposób opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, a w szczególności:

1. sposób wyliczania **średnich wynagrodzeń** nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego,
2. sposób ustalania **średniorocznej struktury** zatrudnienia nauczycieli,
3. sposób ustalania **kwoty różnicy** między wydatkami poniesionymi na wynagrodzenia nauczycieli w danym roku w wymienionych składnikach, a iloczynem średniorocznej liczby etatów nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz średnich wynagrodzeń nauczycieli ustalonych w danym roku,
4. sposób ustalania **wysokości jednorazowego dodatku** uzupełniającego (w załączniku nr 1),
5. **wzór formularza** sprawozdania (w załączniku nr 2).

podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. nr 6 poz. 35).

Nowoczesne nauczanie matematyki a nauczanie nowoczesnej matematyki

Karolina Nowak

nauczyciel doradca

*Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Lesznie*

Pod takim właśnie tytułem w dniach 3 – 5 września 2010 roku odbyła się coroczna konferencja z cyklu Szkoła Dydaktyki Matematyki. Wraz z koleżanką Lucją Kasprowiak byłyśmy jej uczestniczkami. Była to już XXIV SDM, zorganizowana tym razem przez Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Szkoły Dydaktyki Matematyki są spotkaniami przeznaczonymi dla wszystkich podmiotów, które uczestniczą w nauczaniu matematyki. Uczestnikami konferencji byli więc głównie nauczyciele akademicy z różnych ośrodków Polski kształcących przyszłych nauczycieli matematyki: Zielonej Góry, Poznania, Krakowa, Gdańska, Warszawy, Bielska-Białej, Rzeszowa, Łodzi, Torunia. Ponadto obecni byli też przedstawiciele ośrodków metodycznych z Poznania i Leszna. Tradycja szkół dydaktyki matematyki sięga czasów „szkoły krakowskiej”, której inicjatorką i opiekunem była najwybitniejsza przedstawicielka tej dziedziny w Polsce, profesor Zofia Krygowska. Ona pierwsza podjęła kroki zmierzające do uczynienia z dydaktyki matematyki dziedziny naukowej, bowiem dostrzegła jej znaczenie i konieczność prowadzenia badań i obserwacji w zakresie metod nauczania matematyki. Profesor Krygowska stała na stanowisku, że każdy nauczyciel matematyki musi nie tylko głęboko rozumieć samą matematykę, ale także znać proces przyswajania jej przez uczniów. Problematyka dydaktyki matematyki obejmuje wszelkie zagadnienia związane z uczeniem się i nauczaniem matematyki. Obecnie rozwija się ona jako dyscyplina autonomiczna, lecz badania prowadzone w jej obrębie mają charakter interdyscyplinarny.

Podczas trzydniowej konferencji uczestnicy wysłuchali 16 wykładów i referatów dotyczących różnych aspektów procesu uczenia się i nauczania matematyki. Nie brakowało analiz wyników badań z zakresu dydaktyki matematyki i dyskusji nad ich znaczeniem dla poprawy jakości kształcenia matematycznego uczniów.

Tematem wykładu Dydaktyka matematyki na tle „nauk o edukacji”, wygłoszonego przez dr Annę K. Żeromską z Katedry Dydaktyki Matematyki Uniwersytetu

Pedagogicznego w Krakowie, była charakterystyka dydaktyki matematyki pod kątem przedmiotu i obiektów badań, stosowanej metodologii oraz rodzaju wyników badawczych. Ponadto autorka prowadziła rozważania dotyczące wzajemnych wpływów i relacji pomiędzy dydaktyką matematyki a innymi pokrewnymi dziedzinami naukowymi takimi, jak matematyka, pedagogika czy dydaktyka ogólna.

Kolejna osobowość z dziedziny dydaktyki matematyki to profesor Helena Siwek, która w swoim wykładzie „Zastosowanie czynnościowego nauczania matematyki we współczesnym modelu szkoły”, podjęła próbę odpowiedzi na pytanie, czy w dobie galopującego rozwoju cywilizacji, technologii informacyjnej, reform i przemian w dziedzinie edukacji, jest miejsce na zastosowanie sprawdzonych osiągnięć poprzednich systemów oświatowych.

Moje uznanie wzbudziło wystąpienie doktor Marii Legutko z Katedry Dydaktyki Matematyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie pt. Umiejętność matematycznego uogólniania wśród nauczycieli i studentów matematyki specjalności nauczycielskiej. Autorka przeprowadziła badania na grupie studentów i nauczycieli matematyki badające poziom umiejętności uogólniania. Uogólnianie jest bardzo ważną aktywnością matematyczną, której efektem są pojęcia, hipotezy, sposoby rozumowania i dowodzenia. Podstawowe umiejętności w procesie uogólniania, to obserwacja ukierunkowana na dostrzeżenie zależności oraz umiejętność symbolicznego zapisu tej zależności. Wyniki przeprowadzonych badań ujawniły poważne braki w zakresie tej umiejętności występujące u studentów (przyszłych nauczycieli) oraz nauczycieli matematyki. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, ponieważ nauczyciel, któremu brak umiejętności uogólniania nie jest w stanie wykształcić jej u swoich uczniów. Każdy arkusz maturalny od roku 2010 zawiera zadania typu „wykaż, że...”, „udowodnij, że...” wymagające wnioskowania, uzasadniania i argumentacji, które często opierają się na konieczności uogólniania indukcyjnego, rekurencyjnego lub uogólnienia rozumowania z przykładu. Stąd konieczność pochylenia się nad problemem i podjęcia próby ustalenia odpowiednich strategii kształcenia u uczniów tej ważnej umiejętności.

Niezwykle ciekawe wnioski uzyskał na podstawie swoich badań doktor Zbigniew Powązka z Katedry Dydaktyki Matematyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Przedstawił je w

wykładzie pt. Z badań nad kształtowaniem się u studentów matematyki pewnych aspektów matematycznej aktywności. Posługując się odpowiednio skonstruowanymi zadaniami, a także zestawem potrzebnych wzorów autor badał proces poszukiwania rozwiązania, stopień konsekwencji i wytrwałości badanego w trakcie tego procesu, a także umiejętność weryfikacji otrzymanych rezultatów, krótko mówiąc analizie poddana została aktywność badanych studentów. I w tym przypadku wyniki badań skłaniają do wniosku, że poruszamy się w swoistym „zamkniętym kręgu”: studenci wykazują określone braki w zakresie przedmiotu badań – nie nabyli bowiem tej umiejętności w toku nauki szkolnej, następnie stając się nauczycielami nie są w stanie kształtować u swoich uczniów pożądanych postaw i aktywności. Powiem więcej – nie mają często nawet świadomości, że powinni to robić.

Oprócz rezultatów badań naukowych z zakresu dydaktyki matematyki zaprezentowano także metody i środki dydaktyczne polecane przez orędowników stosowania technologii informacyjnej w nauczaniu.

Były zatem programy komputerowe ułatwiające wizualizację problemów matematycznych, kalkulatory graficzne, tablice interaktywne najnowszej generacji. Doktor Bronisław Pabich (Wieliczka) w pierwszym wkładzie przedstawił metodologię i wyniki swoich wieloletnich badań nauczycieli z zakresu ich wyobraźni przestrzennej i umiejętności rozwiązywania nietypowych problemów geometrycznych metodami tradycyjnymi i z użyciem technologii komputerowych (program Cabri), a w drugim wystąpieniu pokazał konstrukcje wykonane przez „dopasowanie”. Referat doktora Jacka Bojarskiego (Uniwersytet Zielonogórski) był przeglądem programów pozwalających błyskawicznie generować niepowtarzalne zestawy zadań testowych i inne materiały dydaktyczne. Doktor Agnieszka Herma (Bielsko-Biała) podjęła próbę odpowiedzi na pytanie o to w jaki sposób i w jakim zakresie, możliwe jest wspieranie procesu kształtowania pojęć matematycznych z zastosowaniem technologii informacyjnej, ze szczególnym uwzglę-

dzeniem możliwości ClassPada i tablicy interaktywnej. Doktor Edyta Juskowiak (UAM Poznań) przedstawiła wyniki badań studentów specjalności nauczycielskiej, których przedmiotem była analiza różnych sposobów rozwiązywania zadań matematycznych metodami tradycyjnymi i przy użyciu kalkulatora graficznego.

Ciekawostką dla mnie jest fakt, że nowoczesne technologie są częściej stosowane w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych niż na wyższych uczelniach, kształcących przyszłych nauczycieli matematyki, od których wymagana jest umiejętność posługiwania się tymi technologiami!

Powstało oczywiście pytanie czy owa technologia jest w stanie sprostać problemom, które ujawniają się w badaniach, czy za jej sprawą jesteśmy w stanie wykształcić pokolenie ludzi aktywnych, twórczych, umiających rozwiązywać problemy i przygotowanych do uczenia się przez całe życie. Odpowiedź na to pytanie nie jest jednoznaczna i ta niejednoznaczność objawiła się także w poglądach uczestników konferencji.

Po burzliwych dyskusjach merytorycznych organizatorzy na szczęście zapewнили nam solidną porcję atrakcji. Zielona Góra we wrześniu to przecież winobranie. Zostaliśmy zaproszeni do lokalnej winnicy i mini browaru.

Konferencję uważam za udaną i cenną z punktu widzenia moich przedsięwzięć zawodowych, jednak nie mogę pominąć refleksji, że zainteresowanie ze strony nauczycieli było niewielkie. Być może istotną rolę odegrała cena konferencji oraz fakt, że z początkiem nowego roku szkolnego na nauczycieli czeka sporo obowiązków. Uważam, że omawiane problemy, tak bliskie środowisku nauczycieli matematyki, powinny dotrzeć do szerszych gremiów koleżanek i kolegów. Niewątpliwie dotkliwy i znaczący jest obecnie brak takiej osobowości, jaką była profesor Zofia Krygowska, scalająca pracowników różnych uczelni, ośrodków metodycznych, szkół, władz oświatowych, towarzystw naukowych, wydawnictw, zarażająca pasją w dążeniu do tego, by nauczanie matematyki służyło wszechstronnemu rozwojowi ucznia.

Szanowni Państwo!

Udział w poszczególnych formach doksztalcenia i doskonalenia organizowanych przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie można zgłosić poprzez wypełnienie elektronicznego formularza na stronie internetowej (<http://zgloszenia.cdn.leszno.pl>). Informację o terminie szkoleń wysyłamy na podany adres e-mail w zgłoszeniu.

W przypadku braku konta e-mail należy podać adres e-mail szkoły/placówki zatrudnienia.

Wszelkich informacji na temat szkoleń udziela Kancelaria ds. kształcenia ustawicznego nauczycieli: tel. 655299062 wew. 31; e-mail: zgloszenia@cdn.leszno.pl

Serdecznie zapraszamy!

Metoda projektów w praktyce szkolnej (wybór literatury za lata 2003- 2010)

Krystyna Chorostecka

CDN-Publiczna Biblioteka Pedagogiczna
w Lesznie

I. Książki

1. Czetwertyńska Grażyna, Krawczyk Magdalena, Lewestam Karolina
Pomysł na szkołę z klasą: przewodnik po projektach / Grażyna Czetwertyńska, Magdalena Krawczyk, Karolina Lewestam.-Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2008.- 124 s. Sygn. 87281-Czyt.

2. Goźlińska Elżbieta

Nie lekcje lecz zajęcia edukacyjne / Elżbieta Goźlińska.- Warszawa, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2004.- 40 s. Sygn. 83480, 83481-Czyt.

3. Karolak Wiesław

Projekt edukacyjny – projekt artystyczny / Wiesław Karolak.-Łódź, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2004.- 107 s. Sygn. 84596

II. Artykuły z czasopism

4. Belgia i Holandia – tradycja i współczesność / Elżbieta Świdorska.//Nowa Szkoła.-2008, nr 4, s.35-40 [Praca metodą projektów podczas wycieczki zagranicznej]

5. Czym jest projekt edukacyjny? / Arleta Biegańska.// Dyrektor Szkoły, nr 7-8, s.67-68

6. Ewaluacja projektu: rodzice mile widziani w szkole / Elżbieta Świdorska.//Nowa Szkoła.-2007, nr 2, s.42-43

7. Jak planować projekt / Urszula Dróżdż, Katarzyna Nawrot.// Matematyka .-2003, nr 6, s.335-336

8. Jakie nadzieje możemy wiązać z metodą projektów / Aleksandra Karasowska.// Remedium.- 2008, nr 12, s.8-9

9. Jeden projekt – jeden uczeń: upowszechnianie metody projektów w praktyce szkolnej / Joanna Jasiak.// Sedno.-2010, nr 7, s.24-29

10. Metoda projektów a przedmioty zawodowe / Aleksandra Fidzińska.//Wszystko dla Szkoły.-2010, nr 6, s.9-10

11. Metoda projektów w opinii uczniów / Radosław Herudziński.// Nowa Edukacja Zawodowa.- 2005, nr 1, s.30-31

12. Metoda projektu na lekcjach języka polskiego w gimnazjum / Aleksandra Chomiuk.// Język Polski w Gimnazjum.-2003/2004, nr 1, s.21-28

13. Metoda projektu w edukacji geograficznej: ujawnianie możliwości poznawczych i wyzwalanie uczniowskich talentów / Joanna Angiel, Alicja Szarzyńska.//Geografia w Szkole.- 2006, nr 6, s.12-16

14. Metoda projektu w edukacji regionalnej / Grażyna Barwinek.//Geografia w Szkole.-2005, nr 2, s.41-45

15. Metoda projektu w realizacji zadań edukacji ekologicznej / Anna Florek, Joanna Wyrwas.// Aura.-2004, nr 8 Dodatek ekologiczny dla szkół, s.1-2

16. Metoda projektu w nauce języków obcych / Katarzyna Kaczorowska.// Edukacja i Dialog.- 2007, nr 5, s.12-15

17. Międzynarodowe spotkania szkół „W sieci” / Agnieszka Bąk.// Nowa Szkoła.- 2004, nr 6, s.40-41

18. Młodzi w kulturze Kielc – wychowanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta metodą projektu / Małgorzata Miazga.// Język Polski w Liceum.- 2005/2006, nr 4, s.91-98

19. Mój eksperyment / Urszula Zdrojewska-Bielawska.// Nowa Szkoła .-2005, nr 1, s.41-42

20. O projekcie, ciekawości, skuteczności i satysfakcji / Grażyna Czetwertyńska.// Psychologia w Szkole.-2008, nr 1, s.37-44

21. Nie taki projekt straszny.../Ewa Korulska.// Sedno.-2010, nr 7, s.30-32

22. O zarządzaniu w oświacie i projektach edukacyjnych / Krystyna Zaufal, Halina Wesołowska.// Dyrektor Szkoły.- 2005, nr 3, s.50-52

23. Od czego zależy sukces projektów edukacyjnych? / Krzysztof Łysak.// Sedno.-2010, nr 6, s.8-10
24. Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy (projekt edukacyjny) / Monika Wieczorek.// Nowa Szkoła.- 2010, nr 1, s.46-50
25. Projekt Antygona – jak wyjść poza konwencję i uczyć podmiotowo / Andrzej Łopata.// Język Polski w Gimnazjum.- 2008, nr 2, s.20-42
26. Projekt „Bociany i boćki” / Justyna Niezgorska // Aura.-2004, nr 7 Dodatek ekologiczny dla szkół nr 118, s.10
27. Projekt edukacyjny a rozwój ucznia / Mirosław Wołojewicz.// Dyrektor Szkoły.-2009, nr 6, s.44-48
28. Projekt edukacyjny „Bornholm 2006” w gimnazjum w Strzegomiu / Anna Figura.// Geografia w Szkole.- 2006, nr 6, s.32-38
29. Projekt edukacyjny „Moja miejscowość” / Aneta Watemborska // Aura.-2004, nr 9 Dodatek ekologiczny dla szkół nr 120, s10
30. Projekt edukacyjny z wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum / Janusz Korzeniowski.// Wiadomości Historyczne.-2009, nr 6, s.40-44
31. Projekt interdyscyplinarny jako skuteczna metoda kształcenia uczniów / Maria Małecka, Andrzej Burewicz.// Chemia w Szkole.- 2004, nr 3, s.140-141
32. Projekt jako metoda korygowania zaburzeń / Aleksandra Karasowska, Alina Szulirz.// Remedium.-2008, nr 11, s.12
33. Projekt jako podsumowanie nauczania przyrody / Bożena Sozańska.// Biologia w Szkole.- 2004, nr 1, s.30-31
34. Projekt – metodą aktywizującą i integrującą / Tamara Strzemecka.// Nowa Szkoła.- 2006, nr 7, s.22-25
35. Projekt oceniany przez internet / Klemens Stróżyński.// Polonistyka.- 2005, nr 2, s.47-51
36. Projekt przedsięwzięcia ekologicznego / Dorota Motyka.// Aura.- 2004, nr 6 Dodatek ekologiczny dla szkół nr 117, s.9
37. Projekt – recepta na skuteczne uczenie się / Grażyna Czetwertyńska.// Psychologia w Szkole.-2007, nr 4, s.47-54
38. Projekt „Sekrety banków” – pilotażowy program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych realizowany dzięki dofinansowaniu ze środków NBP.//Edukacja i Dialog.-2006, nr 1, s.67-80
39. Projekty długoterminowe / Zdzisława Niczyj.// Matematyka.-2003, nr 5, s.295
40. Projekty edukacyjne w Polsce i Wielkiej Brytanii: nauczanie geografii metodą projektów: propozycja lekcji w gimnazjum / Aleksandra Zaparucha.// Geografia w Szkole.-2006, nr 6, s.17-23
41. „Robinsonada” – projekt edukacyjny / Elżbieta Rzepecka-Roszak.// Język Polski w Szkole IV-VI.-2006/2007, nr 4, s.63-73
42. Rola rady pedagogicznej w tworzeniu projektu / Katarzyna Górecka.// Dyrektor Szkoły.-2005, nr 1, s.28
43. Skok na unijną kasę / Małgorzata Nowak.// Dyrektor Szkoły.-2007, nr 5, s.12-14 [Refleksje ze starań o środki finansowe na rzecz wsparcia szkół wiejskich]
44. Stara, dobra metoda projektów / Barbara Kłasińska.// Edukacja i Dialog.-2007, nr 5, s.8-11
45. Szkoła z certyfikatem / Aurelia Miguła.// Dyrektor Szkoły.- 2004, nr 1, s.19
46. W sercu Europy – projekt cyklu zajęć dla licealistów / Jolanta Malczewska.// Polonistyka.- 2005, nr 9, s.37-42
47. Zarządzanie metodą projektów / Irena Dzierzgowska.//Dyrektor Szkoły.-2008, nr 7 dod. , s.I-VIII
48. Zespołowy projekt edukacyjny w gimnazjum / Cezary Kocon.// Dyrektor Szkoły.-2010, nr 8, s.11-12
49. Zupa na gwoździu...czyli projekty z niczego / Michał Jakubowski.// Matematyka w Szkole: czasopismo nauczycieli szkół średnich.- 2005, nr 16, s.24-26

Priorytety doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa wielkopolskiego w latach 2010 - 2012

Na podstawie § 15 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 19 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 200 poz. 1537) w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli ustala się następujące priorytetowe kierunki doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa wielkopolskiego:

- I. Doskonalenie związane z wdrażaniem nowej podstawy programowej:
 1. doskonalenie kompetencji dyrektora w zakresie nadzoru nad realizacją podstawy programowej;
 2. wsparcie metodyczne nauczycieli w zakresie realizacji nowej podstawy programowej.
- II. Wspomaganie szkół we wdrożeniu projektów realizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w obszarach związanych z:
 1. kształceniem zawodowym, w tym w szczególności kształceniem modułowym;
 2. pracą z uczniem zdolnym;
 3. pracą z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
 4. pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
- III. Wykorzystanie wniosków z analizy wyników sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych w pracy nauczycieli, w szczególności ukierunkowanej na podnoszenie efektywności procesu dydaktycznego.
- IV. Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie:
 1. organizacji pracy własnej i uczniów;
 2. zarządzania wiedzą;
 3. indywidualizacji nauczania;
 4. wdrażania uczniów do efektywnego uczenia się oraz kształtowania postawy odpowiedzialności za osobiste osiągnięcia edukacyjne.

Wielkopolski Kurator Oświaty

Elzbieta Walkowiak
Elzbieta Walkowiak

DYREKTOR
OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
w Kaliszu
mgr Elżbieta Studa
mgr Elżbieta Studa

DYREKTOR
Paweł Borowski
Paweł Borowski

DYREKTOR
OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
W POZNANIU
mgr inż. Ewa Superżyńska
mgr inż. Ewa Superżyńska

DYREKTOR ODN
mgr Stefania Gmur
mgr Stefania Gmur

DYREKTOR
Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Pile
mgr Grzegorz Bogacz
mgr Grzegorz Bogacz

„Problemy Oświaty i Wychowania” – ISSN 1428-5991

Wydawca: Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie

Zredagował zespół: Krystyna Chorostecka, Iwona Gubańska, Bogumiła Kokosińska, Bożena Roszak, Mirosława Wąsowska

Adres redakcji: Leszno, ul. B. Chrobrego 15, tel. 0 65 529 90 62, [e-mail: czasopismo@cdn.leszno.pl](mailto:czasopismo@cdn.leszno.pl)

Skład i opracowanie techniką komputerową: CDN Leszno – Bogumiła Kokosińska

Druk: Pracownia Poligraficzna CDN

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania materiałów i nadawania im tytułów. Materiałów nie zamówionych nie zwracamy.